

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan
Socialt arbete med inriktning
mot kulturmöten och integration.
SOL 613
C- uppsats, HT 2006

TO BE OR NOT TO BE...

Invandrarungdomars tankar om:
Grupptillhörighet, identitet och framtid.

Handledare:
Markus Persson

Författare:
Sawsan Fadil
Melissa Nazar

Abstract

Sweden is divided according to an ethnic boundary, which divides people in “we” and “the others”, “Swedes” and “immigrants” (Ålund, 2002). We believe this is due to the fact that society categorises immigrants all the time as a homogeneous group with fixed and static qualities, resulting in a situation where you cannot represent yourself as a person. Instead you are represented on the basis of your ethnic belonging. Young immigrants often grow up under other conditions and find themselves in more vulnerable situations than Swedish youths. The purpose with this paper was to investigate young people with different ethnic backgrounds, their thoughts and feelings about their identity, group belongingness and future. We also wanted to compare if there are gender differences in the youths’ answers regarding their identity, group belongingness and future prospects. We have chosen to make use of the qualitative method, where we interviewed four young men and four young women. The theory is based on the symbolic interactionism.

The interviews revealed that Swedes have a more or less negative view of immigrants as a group, as well as the youths also had typical ideas about Swedes. Another fact that was brought to light was that the youths value the possibility of taking part of the better of two worlds, at the same time as this cause a feeling of indecisiveness and alienation. All of the youths believed that education is significant to access the labour market. Although many of the youths felt anxiety towards the future due to their group belongingness, they still had positive future prospects.

Keywords: Immigrant youth, ethnicity, culture, identity, group belongingness, future prospects and ethnic boundary.

Innehållsförteckning

Förord	1
<hr/>	
1. Inledning	2
<hr/>	
1.1. Bakgrund och problemformulering	2
1.2. Syfte	5
1.3. Frågeställningar	5
1.4. Uppsatsens upplägg.....	5
2. Metod	6
<hr/>	
2.1. Metodval.....	6
2.2. Urval.....	7
2.3. Tillvägagångssätt.....	7
2.4. Intervjuernas genomförande.....	8
2.5. Intervjumaterialets bearbetning.....	9
2.6. Etiska aspekter.....	9
3. Teoretiska perspektiv	11
<hr/>	
3.1. Grupptillhörighet.....	11
3.2. Identitet.....	13
4. Tidigare forskning - i frågan om ungdomar, identitet och etnicitet	16
<hr/>	
4.1. Alexandra Ålund	16
4.2. Mauricio Rojas	18
4.3. Det blågula glashuset - strukturell diskriminering i Sverige.....	19
5. Empiri och analys	21
<hr/>	
5.1. Presentation av våra intervjupersoner	21
5.2. Tema 1: Grupptillhörighet.....	22
5.2.1. Bilden av invandrare som grupp.....	22

5.2.2. Utanförskap/Fördomar.....	25
5.3. Tema 2: Identitet	27
5.3.1. Kluvenhet.....	27
5.3.2. Ursprungslandets betydelse	30
5.4. Tema 3: Framtiden	32
5.4.1. Boende	32
5.4.2. Utbildning och arbete	33
6. Avslutning	37
6.1. Slutdiskussion.....	37
Referenslista	40
Bilaga 1: Introduktion av vår uppsats	42
Bilaga 2: Intervjuguiden	44

Förord

Vi vill tacka alla som har hjälpt oss i genomförandet av vår C- uppsats. Vi vill först och främst tacka vår handledare Markus Person för all tid och möda han lagt ner, samt dem lärorika synpunkterna han delgett oss. Ett stort tack till Bashar Al- Bagdadi för all den tid han har lagt ner för korrigerings av arbetet, du har varit en ängel längs arbetets gång för oss. Vi vill också tacka rektorn på skolan, för att han har varit så tillmötesgående och hjälpt oss att få kontakt med lärare och elever. Sist men inte minst vill vi tacka alla de elever som ställt upp på intervju, utan er hade inte detta arbete varit möjligt att genomföra. Tusen tack till er alla!

1. Inledning

1.1. Bakgrund– och problemformulering

Vi lever idag i ett heterogent samhälle, där många människor möts med vitt skilda religioner, kulturer och etniciteter. Därför intresserade vi oss för att undersöka hur unga med en annan etnisk bakgrund upplever sin situation i Sverige, utifrån sin grupptillhörighet, identitet och framtid. Det Rojas (2001) tar upp kring identifikationsproblem och identifikationskonflikter verkar vara ett återkommande fenomen som många unga med en annan etnisk bakgrund mer eller mindre upplever idag. Vår förståelse och egna erfarenheter säger oss att tillhöra en annan etnisk bakgrund är både positivt och negativt eftersom man värdesätter möjligheten att ta del av det bästa av två världar. Men, vi tror, att det kan också resultera till kluvenhet och utanförskap, särskilt för ungdomar, då tonårstiden är för de flesta en omvälvande tid, en tid av ständigt sökande efter vem man är och var man hör hemma. Rojas (ibid., s.15) anser att ”Dessa ungdomars grundproblem, det problem som i många fall leder till allvarliga identitetskonflikter och personlighetsstörningar, är att de hör till ett land, Sverige, som ännu inte är mogen att känna igen, värna om och älska alla sina barn så som de är”. Därför så intresserade vi oss ganska snabbt för, att titta närmare på ungdomar med en annan etnisk bakgrund som är på väg mot vuxenvärlden och antagligen funderat och ifrågasatt sin framtid utifrån sin grupptillhörighet och identitet.

Enligt Ålund (2002) är Sverige uppdelat efter en etnisk skiljelinje, som delar in människor i ”vi” och ”de andra”, ”svenskar” och ”invandrare”, vilket vi håller med om, då vi ser och upplever detta själva. Vi är själva invandrare, trots att vi kom hit som barn, uppvuxna här, gått hela grundskolan i Sverige och känner oss i många avseenden som svenskar, så kan vi tyvärr fortfarande inte känna att vi tillhör den etablerade majoritet gruppen, ”svenskarna”. Vi tror att detta beror på att samhället hela tiden kategoriserar invandrare som en homogen grupp, med fasta och statiska egenskaper och detta leder i sin tur till att man inte får representera sig själv som person, utan man representeras utifrån sin etniska tillhörighet. Ålund (ibid.) påpekar också att detta synsätt ger allvarliga konsekvenser för de utpekade, så som diskriminering. Enligt Nationalencyklopedin (1991, s.20) kommer diskriminering av det latinska *discrimino* vilket betyder att avskilja. ”Särbehandling av individer eller grupper, innebär ett avsteg från principen att lika fall skall behandlas lika”. Detta tror vi i sin tur kan leda till segregering och stigmatisering i många fall.

Kultur och etnicitet kan definieras på många olika sätt, i Soydan (1999) står det att etnicitet är ett komplext begrepp. Han menar att i de allra flesta definitioner finns det återkommande och viktiga variabler eller kombinationer av dessa för att beskriva en etnisk grupp. Variabler som Soydan (ibid., s.23) tar upp är:

- gemensam religion
- gemensam kultur
- gemensam nationellt eller geografiskt ursprung
- gemensam ras eller fysiska kännetecken
- gemensamt språk

Förutom dessa variabler, finns det även en annan viktig variabel som är den känslomässiga, som används för att definiera etnicitet. Denna variabel är den etniska gruppens ”vi” känsla, alltså en känsla att höra till en gemenskap (ibid.). Soydan (ibid.) menar att kultur ofta förknippas med begreppet etnicitet, vilket gör att kultur blir en delaspekt av etnicitet. Enligt Stier (2003) ses kultur som ett socialt system med många olika komponenter, bland annat gemensamt språk, symboler, traditioner, värderingar, normer, ritualer och moraluppfattning. Johansson (1999) hävdar att etnicitet ofta har utgått ifrån härstamning och kultur. Detta leder till att en etnisk grupp definieras genom sin härstamning, samtidigt som gruppen antas ha en gemensam kultur. Detta perspektiv avspeglar viktiga drag i etnicitet, men omfattar även svårigheter. ”Härstammingskriteriet kan innebära att man uppfattar det som om gruppen rent genetiskt har ett ursprung, som är gemensamt för alla individerna, och en gemensam historia, som obrutet sträcker sig bakåt i tiden generation för generation” (ibid., s.85). Detta synsätt målar etnicitet och kultur som något statiskt och oföränderligt, vilket är problematiskt enligt Ålund (1997) då hon menar att man ska se etnicitet och kultur som en process.

Vi är medvetna om att genom att lägga vikten på den etniska skiljelinjen så bidrar vi också till att vidmakthålla dessa skillnader mellan ”vi” och ”de andra”. Samtidigt kan vi inte bortse från att det finns en majoritetsgrupp ”svenskar” samt en minoritetsgrupp ”invandrare”. Detta styrker även Ålund (2002, s.294) då hon hävdar att ”I både institutionella och vardagliga sammanhang möter vi bestämda föreställningar om vad som är svenskt och därmed normalt. Utifrån dessa utvecklas bilden av ’den andra’ som kulturellt annorlunda och främmande och som icke – svenskar.” Eftersom denna etniska skiljelinje redan dragits och är idag verklighet för många så vill vi lyfta upp den och se om den existerar för våra intervjupersoner.

När man talar om ungdomar med en annan etnisk bakgrund, så anser vi att det oftast i vardagligt tal, benämns som invandrarungdomar. Enligt Ericsson och Poikolainen (1995) innefattar begreppet ungdomar med invandrarbakgrund:

- ungdomar som själva invandrat till Sverige
- ungdomar födda i Sverige som är barn till invandrade föräldrar
- ungdomar födda i Sverige som är barn till en invandrad förälder och en svensk förälder

När vi talar om ungdomar med en annan etnisk bakgrund eller invandrarungdomar, så är det viktigt för vår undersökning att intervjupersonerna ingår i någon av de ovanstående punkterna.

Med framtid menar vi de möjligheter de ungdomarna föreställer sig ha i form av utbildning, arbete samt sociala förhållanden och relationer inom tio år. Vi vill se var dessa ungdomar placerar sig själva eller tror sig bli placerade av andra utifrån denna etniska skiljelinje, då vi tror detta kan ha en stor betydelse för framtiden. Vi anser att en individs identitet formas i samspel med andra. Cooleys tankar om identitet tar just upp vikten av samspelet med andra, för framväxten av individens själv och självbild (Hilte, 1996). ”Alla identiteter - individuella som kollektiva, självdefinierade så väl som utifrån definierade – formas och omformas i sina unika sammanhang, eller kontexter” (Stier, 2003, s.61).

Det vore också intressant att se om det finns en skillnad mellan könen, i våra intervjupersoners syn kring deras grupptillhörighet, identitet och framtid. Det är även viktigt att påpeka att tonvikt inte kommer att läggas på könspektivet. Vi kommer alltså inte ta upp några genusteorier eller genusforskning, utan vi kommer bara att nämna eventuella könsskillnader. Det intressanta för oss är inte att dra några generella slutsatser, då vår undersökning inkluderar en liten grupp. Vi är snarare ute efter att se om det finns några könsskillnader mellan våra intervjupersoner, alltså hur de bemöts av andra, om killarna eller tjejerna har olika framtidstro samt om de har känt att det har bemöts olika i samhället, på grund av sitt kön.

1.2. Syfte

Det primära syftet med vår uppsats är att undersöka hur unga med en annan etnisk bakgrund, känner och tänker kring deras grupptillhörighet, identitet och framtid. Vårt sekundära syfte är att se om det finns könsskillnader i ungdomarnas svar kring grupptillhörighet, identitet och framtidsutsikter.

1.3. Frågeställningar

- Var placerar dessa ungdomar sig själva utifrån den så kallade etniska skiljelinjen?
- Var tror dessa ungdomar andra ("svenskar") placerar dem i den så kallade etniska skiljelinjen?
- Hur påverkar denna placering individens identitet?
- Kan dessa ungdomar se hopp och ljus inför framtiden i samband med placeringen utifrån den etniska skiljelinjen?
- Finns det några skillnader mellan dessa killar och tjejer i deras tankar om grupptillhörighet, identitet samt framtid?

1.4. Uppsatsens upplägg

Den fortsatta framställningen kommer att se ut på detta vis: i kapitel 2, presenterar vi metod delen, där vi redogör för vilken metod vi har valt, samt urval, tillvägagångssätt, intervjuens genomförande, intervjumaterialets bearbetning och etiska aspekter. I kapitel 3 har vi våra teoretiska perspektiv, där vi utgår ifrån den symboliska interaktionismen. I kapitel 4 hittar ni tidigare forskning, som gjorts på fältet. I kapitel 5 lägger vi fram vår empiri och analyserar den. Avslutningsvis hittar ni vår slutdiskussion i kapitel 6.

2. Metod

2.1. Metodval

I vår undersökning har vi använt oss av en kvalitativ metod, då vi anser att den är mest lämpad för vår typ av studie. Holme & Solvang (1997) menar att syftet med kvalitativ metod är att få en bättre och djupare förståelse av det område som studeras. Trost (1997) menar vidare, för att förstå intervjupersonens tankar och känslor, vilka erfarenheter den har, hur intervjupersonens föreställningsvärld ser ut så är det lämpligare med en kvalitativ metod. Valet av metod utgår ifrån undersökningens syfte, att få en djupare förståelse för hur unga med en annan etnisk bakgrund tänker om grupptillhörighet, identitet och framtid. Det vill säga vi är ute efter ungdomarnas subjektiva tankar, upplevelser och känslor. Det brukar riktas kritik mot den subjektiva aspekten i den kvalitativa intervjun, i den meningen att den är för mycket beroende av de intervjuade. Medan andra menar att den subjektiva kunskapen är styrkan i intervjun, då den kan fånga olika personers åsikter kring ett ämne (ibid.).

Holme och Solvang (1997) tar upp i sin bok en förklaring till kvantitativa och kvalitativa metoder. Kvantitativa metoder bygger på siffror och statistik, metoden är mer strukturerad vilket ger forskaren mer kontroll, det finns även en distans till informationskällan. Den kvalitativa metodens primära syfte är däremot, djupare förståelse och beskrivning av helheten. Vidare kännetecknas metoden av närhet till informationskällan. Både kvantitativa och kvalitativa metoder har sina för- och nackdelar beroende på vad det är man ska studera. Anledningen till varför vi inte valde den kvantitativa metoden beror på att vi ville ha möjligheten att ställa följdfrågor och på det sättet få en helhets bild och bättre förståelse av våra intervjupersoner. Vi valde att utgå från en semistrukturerad intervjuform. Den här typen av intervju är en mellanform av den fokuserade och den strukturerade metoden. Vi hade i förhand valt olika teman, och sedan konstruerade vi frågor som vi sedan följde upp med spontana följdfrågor. Genom en semistrukturerad intervjuform kan intervjupersonen få möjlighet att utveckla och förtydliga sina svar (May, 2001). Detta tycker vi är av stor betydelse för oss, då vi vill fördjupa oss i svaren och kunna få en dialog med de intervjuade. Vi är också medvetna att våra kvalitativa intervjuer bygger på små urval och dessa kan inte generaliseras eller representera befolkningen i statistisk mening (Trost, 1997). Men det kan likväl ge en god inblick i hur vissa har det.

2.2. Urval

Vi har gjort åtta kvalitativa intervjuer med fyra killar och fyra tjejer i Malmö och Jönköping. Vi har medvetet valt att intervjua ungdomar med en annan etnisk bakgrund. De ska studera sista året på gymnasiet. Detta på grund av att dessa ungdomar står i beredskap att på allvar gå in i "vuxenlivet" och har uppnått myndig ålder och därför har möjlighet att på ett mer reflekterande sätt besvara våra frågeställningar. Vi beslutade oss dock för att ursprungslandet inte ska ha någon betydelse för vår undersökning, utan att det viktiga är att de ingår i någon av Ericsson och Poikolainens (1995) punkter, som vi tagit upp i inledningen.

2.3. Tillvägagångssätt

För att berika vår egen kunskap, tog vi del av en hel del litteratur, artiklar och undersökningar som berörde identitet, etnicitet, kultur, invandrarungdomar och diskriminering. Efter att vi berikats med all denna kunskap, satte vi ihop en problemformulering samt relevanta frågeställningar. Utifrån våra urvalskriterier, blev det aktuellt med att hitta intervjupersoner. Vi mailade till ett antal rektorer, där vi presenterade oss samt syftet med vår undersökning (se bilaga 1). Tyvärr fick vi ingen napp, därför beslutade vi oss att gå ut till olika skolor. Vi anser att personligen gå till skolan ger en möjlighet till en personlig dialog, vilket vi tror underlättar skapande av kontakter och igenom det att få kontakt med intervjupersoner. Vi valde att gå till närmaste skola, som vi inte tidigare tagit kontakt med, detta då de andra redan tackat nej.

Vi gick till ett gymnasium i Malmö, där fick vi tala med en trevlig rektor som var väldigt tillmötesgående, han tog oss under vingarna och hjälpte oss in, samt inrättade kontakter med andra. En sådan person kallas enligt May (2001) för "gatekeeper" eller på svenska, "grindvakt". Han presenterade oss till en lärare som skulle ha två klasser dagen efter, vi bestämde att komma dit och presentera oss samt vår undersökning. De som var intresserade fick skriva ner sitt namn och nummer som vi sedan kontaktade och bestämde tid för intervju. Meningen var från början att vi skulle ha intervjupersoner från en och samma skola, men på grund av omständigheter, då en av oss var tvungen att åka hem till Jönköping på grund av personliga skäl samt att två drog tillbaka sitt intresse och en intervjuperson som drog sig ur efter intervjun blev vi tvungna att tänka om. Vi tänkte då att vi slår två flugor på en smäll och gör de tre återstående intervjuer i Jönköping. Dessa tre intervjupersoner fick vi kontakt med, genom en släkting som gick sista året på gymnasiet och kände några som var intresserade. Vi tematiserade vår intervjuguide, därefter utformade vi väsentliga frågor (se bilaga 2).

2.4. Intervjuernas genomförande

Vi valde att göra våra intervjuer i skolan, i ett grupprum. Det är trots allt vi som ska anpassa oss efter dem vad det gäller plats och tid. Då skolan är hemmaplan för eleverna, tror vi, att de känner sig bekvämare. Vi har också diskuterat en hel del med varandra kring om det har någon betydelse att vi själva är invandare, och om intervjupersonernas svar skulle påverkas utifrån detta. Vi tror självklart att svaren kan ha påverkats mer eller mindre, men inte så till den graden att det icke är trovärdiga. Detta grundar vi på att alla våra intervjupersoner hade i stora drag likadana tankar kring många frågor och deras svar var genomtänkta. Därför tror vi att våra intervjupersoner hade svarat på ett liknande sätt om det hade varit en svensk som hade ställt frågorna. Vi har även funderat om det har någon betydelse att vi har intervjuat personer från två olika städer, Malmö och Jönköping, men vi anser inte det har visat sig ha någon större betydelse. Då alla intervjupersoner fått samma frågor med mer eller mindre liknande följdfrågor samt att alla svara var någorlunda lika. Våra egna erfarenheter, fördomar, tankar och känslor försökte vi hela tiden handskas med så de inte färgar av sig i intervjusituationen. Detta var självklart inte alltid lätt, men vi anser att det är viktigt att vara medveten om dem.

I början av varje intervju, presenterade vi oss och vårt syfte med undersökningen, och att intervjuerna skulle ligga till grund för denna undersökning. Vi informerade våra intervjupersoner om att de skulle få vara anonyma, det vill säga att vi kommer fingera deras namn, och att inga uppgifter som kunde vara identifierande skulle nämnas i uppsatsen. Vi var även tydliga med att det var frivilligt att medverka och att besvara på frågorna. Vi informerade också att de kan ta del av uppsatsen när den är färdig samt att den kommer att läggas ut på nätet. Det är även viktigt att nämna att vi var båda två närvarande i fem av de åtta intervjutillfällena, de tre återstående intervjuer fick en av oss göra själv på grund av personliga omständigheter, som vi nämnt tidigare. Självklart finns det för- och nackdelar med att vara två vid en intervju. Trost (1997) anser att nackdelarna kan bland annat vara att en känsla av övermakt gentemot intervjupersonen i själva intervjusituationen kan förekomma, vilket kan leda till att intervjupersonen känner sig i underläge. Detta försökte vi att undvika genom att inte sitta bredvid varandra, utan den ena satt i den andre änden av bordet, medan den som höll i intervjun satt mitt i mot intervjupersonen. Fördelen med att vara två, är att kunna stödja varandra, särskild då man är en otränad intervjuare. Men för att detta ska fungera, så måste de två intervjuarna kunna samspela (ibid.), vilket vi anser att vi kunde, då

en av oss hade huvudrollen och höll i intervjun och den andra höll sig i bakgrunden och antecknade. En svårighet som vi märkte av, var att den första intervjun inte var lika naturlig och hade inte samma flyt som resterande. Detta tror vi beror på att vi var nervösa, att vi tänkte alldeles mycket på vad vi skulle fråga härnäst. Men ju fler intervjuer vi gjorde så märkte vi att situationen blev mer naturlig och avslappnade, i sin tur fick vi en dialog med de intervjuade. Varje intervju tog cirka 40 minuter. Vid intervjuerna använde vi oss av bandspelare, vilket godkändes av intervjupersonerna. På så sätt gick inget av det som sades förlorat och samtidigt hade vi full koncentration och kunde fullständigt rikta vår uppmärksamhet på intervjupersonerna och på vad de sade.

2.5. Intervjumaterialets bearbetning

Efter varje intervjutillfälle, delade vi upp intervjuerna, och skrev ner dem ordagrant på var sitt håll för att spara tid. Resterande arbetet med uppsatsen gjorde vi tillsammans. Då vi var klar med att sammanställa intervjuerna, färgkodades de i olika teman, det vill säga *grupptillhörighet, identitet och framtid*. Utifrån dessa tre teman, skapade vi underteman, för att underlätta för oss vid analysen samt tydliggöra det för läsaren. Att färgkoda utifrån olika teman är en sorts analysstrategi (Holme & Solvang, 1997). Vi har även diskuterat fram och tillbaka hur vi ska göra kring citering. Skall man ta med intervjupersonernas ord, ordagrant eller inte? Andledningen till att vi funderade kring detta var då vi läste i Trost (1997) där han menar, att många kan skämmas över att se sitt talspråk i skrift, därför anser han att det vore oetiskt att utsätta intervjupersonerna för det. Då många av våra intervjupersoner i sitt talspråk använde sig mycket av ”asså”, ”typ så”, ”och så” och ”du vet”, dessa uttryck anser vi störde meningen, särskilt i skrift. För att göra det mer begripligt för läsaren samt med hänsyn till intervjupersonerna så valde vi att göra om vissa meningar, språkmässigt, självklart utan att meningen förlorar sin innebörd.

2.6. Etiska aspekter

Vi valde att följa de forskningsetiska principer som fastslagits av Humanistiska – samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) i samband med våra intervjuer. Dessa principer utgår från individskyddskravet, vilket innebär att samhällets medlemmar har rätt till skydd mot oanständig insyn t.ex. i sina livsförhållanden och att de inte heller får utsättas för psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning. HSFR (1991) har formulerat de viktigaste etiska principerna i fyra krav:

- Informationskravet: intervjuaren är tvungen att delge de berörda av undersökningen, om den aktuella forskningsuppgiftens syfte.
- Samtyckeskravet: de som medverkar i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin deltagande. Det betyder att deltagarna bestämmer själva om, hur länge och på vilka villkor de vill medverka.
- Konfidentialitetskravet: innebär att forskaren skall utlova största möjliga anonymitet till medverkarna, vilket innebär att uppgifter om deltagarna i en undersökning skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.
- Nyttjandekravet: de uppgifter som samlas in om enskilda personer, får enbart nyttjas för forskningsändamålet. Man får alltså inte lämna ut uppgifterna i andra sammanhang.

3. Teoretiska perspektiv

Teori ordnar fakta så att det blir möjligt för oss som undersöker en viss företeelse, att öppna upp empirin. Med hjälp av teori skall vi alltså kunna bättre förstå och förklara samt förutsäga olika händelser (Holme & Solvang, 1997). Våra val av teorier utgår från den symboliska interaktionismen, som fokuserar på interaktionen mellan individer. Där tyngdpunkten läggs på människors beteenden som sociala varelser. Det finns inte något som är statiskt utan människor är föränderliga, som formar varandra och påverkas av varandra (Hilte, 1996). Socialt samspel betraktas som en process vilket medför att betydelsen av ord och gester ständigt skapas och omskapas i samspelet (Engdahl & Larsson, 2006). ”Det är därför som gester, meningsinnehåll varierar mellan kulturer, tidsepoker och situationer” (ibid., s.107).

Anledningen till att vi valde att utgå från den symboliska interaktionismen beror på att vi fann intresse av samspelet mellan människor. Med hjälp av detta perspektiv kan vi eventuellt få större förståelse för hur stigmatisering och grupptillhörighet skapas. Vi kommer i huvudsak utgå utifrån dessa begrepp, Hiltes tolkning av Cooleys *spegeljaget*, Goffmans *stigma*, Elias¹ *etablerade och outsiders* och Baumans² *in – och utgrupp*. Vi vet att Bauman egentligen inte tillhör den symboliska interaktionismen då han ofta benämns som postmodernist eller poststrukturalist, men vi anser att det finns influenser hos honom då han talar om samspel i grupper. Vår ambition var att presentera detta kapitel utifrån våra olika teman *grupptillhörighet, identitet och framtid*, men tyvärr så hittade vi inga relevanta teorier kring begreppet *framtid*, därför uteblir detta tema. Vi är också medvetna om att de teorier och begrepp som vi väljer att utgå ifrån betonar vissa aspekter av verkligheten. Samtidigt som de bortser från andra.

3.1. Grupptillhörighet

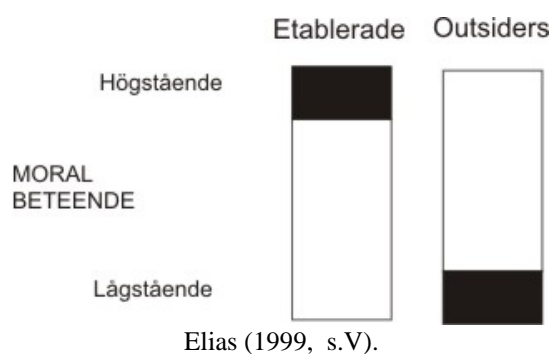
Då vi är intresserade av att titta närmare på grupptillhörighet, valde vi att utgå från Baumans *in – och utgrupper* samt Elias *etablerade och outsiders*. Baumans begrepp *in – och utgrupper* liknar mer eller mindre Elias *etablerade outsiders*. Andledningen till att vi valde att ta båda begreppen är för att de belyser fenomenet ”vi” och ”de andra” på ett utmärkt sätt, men från olika vinklar.

¹ John L Scotson är medförfattare till boken *Etablerade och Outsiders*.

² Tim May är medförfattare till boken *Att tänka sociologiskt*.

Elias undersökningen gjordes i Winston Parva, som är ett bostadsområde i en engelsk förort. Han intresserade sig för skillnader i områdenas karaktär och människornas relationer till varandra (Elias, 1999). Boken kom ut 1965 och hans modell kring etablerade och outsiders kan ses som gammal. Trots det anser vi att den är än idag aktuell, då han visar på ett utmärkt sätt hur den moraliska stigmatiseringen är ett vanligt förekommande maktmedel inom varje maktförhållande, mellan en etablerad grupp och en outsider grupp. Hans modell kan även appliceras på många områden, exempelvis på förorter, där han menar att "... uppfattningen om olika områdens fysiska och sociala kvalitéer formar föreställningen om de boende i olika områden." (ibid., s.8). Bauman (2001) menar att det måste finnas en motpol, alltså för att ett "vi" ska existera så måste det finnas en annan grupp "de andra" att jämföra sig med. Han menar att det är en trygghet för alla människor att tillhöra en grupp, en grupp som vi förstår, delar vår kunskap och gemensamma intressen med. Det resulterar till att det finns en annan grupp som vi inte kan eller vill tillhöra. Genom detta bildas in- och utgrupper. Enligt Bauman (2001) är familjen ett exempel på en önskvärd ingrupp, då ingruppen präglas av ömsesidig hjälp, beskydd och vänskap. Vidare menar han att klass, kön och nationalitet är andra exempel på ingrupper. Han påstår även, att trots att vi föreställer dessa exempel som små intima ingrupper och tror oss känna till dem, så är det i praktiken bara påhittade egenskaper. Bauman (ibid., s.49) menar också att det är viktigt att påpeka att även om individerna i dessa grupper har "... gemensamt språk och gemensam sedvanor, förekommer det också splittring i övertygelser och praxis". I Winston Parva kunde Elias (1999) se en tydlig intern skiljelinje mellan en väletablerad grupp och en nyinflyttad grupp, där medlemmarna i den nyinflyttade betraktades som outsiders av de etablerade. Detta uppstod trots att det inte fanns någon skillnad mellan dessa grupper i fråga om yrke, inkomst samt utbildningsnivå. Denna skiljelinje som Elias upptäckte i Winston Parva, kan vi dra paralleller till den etniska skiljelinjen som Ålund (2002) tar upp mellan "svenskar" och "invandare". Gränserna mellan det normala och avvikande mellan "vi" och "de andra" tydliggörs i interaktion mellan individer (Bauman 2001).

Enligt Elias (1999) tillskrevs vissa egenskaper en grupp, där alla medlemmar i gruppen fick ta del av. Bilden på s. V i *Etablerade och Outsiders* beskriver hur olika egenskaper tilldelas olika grupper. I den

etablerade gruppen var det ett mindre antal individer som hade hög status, men denna status tillskrevs alla individer i gruppen. De såg att nykomlingarna var ett hot mot etablerade normer, värderingar och levnadssätt. Han kunde se att rädslan för det okända och det avvikande, hade en stor betydelse för stämplingen av outsiders. I den outsider gruppen så var det ett mindre antal familjer som var så kallade ”problem- familjer”, men detta tillskrevs hela gruppen, trots att de flesta var skötsamma, jobbade och var mer eller mindre lik den etablerade gruppen. Bilden av individerna som tillhör utgruppen framställs som hotande och skrämmande, menar Bauman (2001). Samt att en identisk handling ges olika namn, exempel ingruppens handling kan betecknas som hjältedåd medan utgruppens handling som terrorism. Han menar att människor känner sig hotade av människor som inte liknar dem själva. Detta kan vi se, då massmedia t.ex. målar bilden av ”invandrare” som hotfulla, våldsamma och hedersbundna. Det kan självklart stämma på vissa, men tyvärr kan man lätt få uppfattningen att alla invandrare är på detta vis.

Elias (1999) märkte att den etablerade gruppens makt utövades genom moralisk stigmatisering i form av förtal och skvaller vilket lede till att det inte bara var enskilda individer eller familjer i outsider gruppen som blev stigmatiserad som problembärare utan problemet tillskrevs hela gruppen. Han menar att människor skapar relationer och dessa kan vara mer eller mindre starkt organiserade. Men det väsentliga är att dessa relationer leder ofta till grupperingar som också kan ses som egna ”samhällen”. Han kunde se att problemet var, när vissa ”samhällen” tillskrev andra ”samhällen” skillnader i värde. Han såg att de skillnader som tillskrevs outsiders gjorde att de började betraktas och betrakta sig själv som sämre. De etablerade markerar sin ställning, genom förödmjukande skvaller, stigmatiserande föreställningar om hela gruppen grundade på anmärkningar av den sämsta minoriteten i outsider gruppen. Hilde (1996, s.65) tolkar Bauman, genom att hävda att ”Det är först när vi kan se andra som vi kan se oss själva, med utgruppens hjälp kan ingruppen forma sin identitet och stärka sammanhållningen och solidariteten i den egna gruppen”. Elias (1999) undersökning och slutsatser, anser vi utgör en aktuell modell för att han tar upp maktrelationer, diskriminering, segregation, stämpling och stigmatisering. Vi tror att dessa begrepp samt maktkampen återkommer än idag och är närvarande mellan många grupper.

3.2. Identitet

Enligt Stier (2003) finns det varken en enhetlig definition av identitetsbegreppet eller en enhetlig uppfattning om vad identitet är. Han menar också att "Varje individs identitet påverkas av och bör förstås utifrån samhällets betingelser, den sociala och kulturella omgivningen, livs- och utvecklingskriser, oförutsedda händelser och livserfarenheter" (ibid., s.12). Även Ålund (1997) anser att begreppet identitet inte har en enhetlig definition, då identitet är en process och inte något statiskt. Hon menar alltså att vår identitet formas och förändras i samspel med andra i tid och rum. Både Stier och Ålund, anser vi tar upp en väsentlig aspekt, där vår identitet är förändlig och en pågående process. Vi kan idag identifiera oss med vissa ideal, men dessa ideal förändras antagligen med tiden, vilket gör att vår identifikation kan förändras, detta tror vi beror på hur vi ser på oss själva och hur andra ser på oss. Enligt Cooley är människan och samhället olika sidor av samma mynt, den ena existerar inte utan den andre (Hilte, 1996). Han menade att vårt jag påverkas av de individer vi har i vår omgivning. "Cooley använder sig av begreppet *spegeljaget* för att beskriva hur människans sociala jag växer fram i samband med andra" (ibid., s.110). Spegeljaget innebär att individers självuppfattning och identitet är resultatet av de processer som skapas genom samspel i sociala miljöer vilket innebär att vi människor speglar oss i andra, och får därigenom en uppfattning om oss själva. Han delar upp speglingsprocessen i tre delar;

1. Föreställningen om hur andra uppfattar oss.
2. Föreställningar om hur andra bedömer oss.
3. Utvecklandet av en självkänsla som resultat av vad vi tror andra tycker om oss (Hilte, 1996).

Andledningen till att vi valde Cooleys begrepp spegeljaget, var att den passade med vårt syfte, då vi är ute efter att få en uppfattning om hur våra intervjupersoner ser på sig själv och hur de tror att andra ser på dem.

Många av våra intervjupersoner, upplevde att de blev stämplade och stigmatiserade utifrån sin gruppstillhörighet. Ordet stigma kommer från grekiskan och betyder brännmärke eller sticksår (Goffman, 1973). Enligt Goffman (ibid.) kan stigmatisering ses som en kollektiv identitets skapande genom uppdelning av vad som anses vara normalt – onormalt, acceptabelt – oacceptabelt. Vidare menar han att stigma skapar symboliska gränser i samhället som talar

om vad eller vilka som hör till och vilka som faller utanför, två grupper bestående av "vi" och "de andra" skapas. Goffman (ibid.) delar in stigma i tre typer:

- Kroppsliga stigmat – exempelvis fysiskt handikapp
- Karaktärsstigmat – exempelvis missbruk
- Gruppstigma – som inkluderar religion, etnicitet, klass och kön

Goffman (ibid., s.14) beskriver att "Inom samtliga dessa olika typer av stigma... återfinns samma sociologiska drag: en individ som eljest som skulle ha accepterats i det vanliga sociala samspelet, har ett drag, en egenskap som inte kan undgå uppmärksamhet och som får dem av oss som möter honom att vända sig bort från honom och bortse från de anspråk på gemenskap med oss...". Han menar att när en stigmatiserad individ umgås med de icke - stigmatiserade, så kan det förmodligen bidra till att individen känner sig själv som icke - stigmatiserad men samtidigt kan det bidra till en motsatt effekt, alltså där individen ännu mer känner av stigmat. Vidare menar han att den stigmatiserade individen kan byta grupp och bli någorlunda accepterad i den nya gruppen, men han blir inte helt accepterad och kan inte heller bryta sig loss helt från den gamla gruppen. Vi kommer även att nämna begreppet stämpling i vår undersökning.

4. Tidigare forskning – i frågan om ungdomar, identitet och etnicitet.

I detta kapitel ska vi utgå ifrån Aleksandra Ålunds bok *"Multikultiungdom, kön etnicitet, identitet"* (1997), samt hennes artikel "Sociala problem med kulturell förklädnad" (2002). Vi kommer även att nämna Nader Ahmadi artikel "Om jaguppfattningens betydelse för tolkningen av sociala roller" (2003). Mauricio Rojas böcker, *"i ensamhetens labyrint"* (1993) och *"Sveriges oälskade barn"* (2001). Där han bland annat behandlar viktiga aspekter, som stigmatisering, diskriminering, att vara svensk men ändå inte och "vi" och "de andra" känslan. Samt en rapport från Statens offentliga utredningar (SOU) som har lagt fram en kunskapsöversikt, "Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige" (2005:56). Fortsättningsvis kommer vi att referera denna SOU rapport som: (SOU 2005:56). Dessa böcker, artiklar och rapporten har vi valt, för att vi anser att de behandlar relevanta aspekter för vår uppsats t.ex. invandrarungdomars situation.

4.1. Aleksandra Ålund

Sociologen Aleksandra Ålund har bedrivit sedan 1971 forskning kring internationell migration och etniska relationer. Andledningen till att vi valt att använda oss av Ålunds forskning, har att göra med hennes erfarenhet samt att hon är en auktoritet inom detta område.

Invandrarnas situation på arbetsmarknaden har successivt försämrats sedan slutet av 80-talet, där bland annat utbildning, arbete, boende och framtid är de aspekter som påverkats (Ålund, 2002). Hon menar även att det finns bestämda föreställningar i det svenska samhället om vad som är svenskt och därmed normalt, ur detta synsätt utvecklas bilden av "den andre" som annorlunda och främmande. Hon menar att "Diskriminering, segregering och stigmatisering är en realitet för stora invandrargrupper" (ibid., s.299). Hon anser att detta leder till att alla invandare klumpas till en kollektiv problematisk grupp. Många uppfattar att de sociala problemen orsakas mer eller mindre av "den andres" avvikande kultur (Ålund, 2002). Hon tar även upp att kategorisering och stereotypa föreställningar om invandrare som en homogen grupp med en annorlunda kultur ses som den grundläggande orsaken till negativa föreställningar. Hon menar att det är viktigt att se alla individer som unika och inte placera dem i kategorier utifrån deras grupptillhörighet. Deras möjlighet att forma sina egna liv

minskar genom sådana stereotypiseringar, då de bemöts som en homogengrupp finns det en risk att man stigmatiseras och formas av denna stereotypa bild man bemöts av (Ålund, 1997).

Enligt Ålund (1997) handlar identitetsarbete ofta om att söka sin hemvist och självklara eller naturliga tillhörighet. Minoritetungdomars identitetsbildning kan i vissa fall komma att försvåras av att de utsetts för motsägande budskap. De får upprättande, stärkande gensvar från den egna kulturen och nedvärderande från majoritetskulturen. Dessa ungdomar balanseras mellan två värdesystem, sin egen grupp och majoritetens (ibid.). Även Nader Ahmadi (2003) pekar på vikten av att ha en egen identitet och konsekvensen av att inte finna den. En av konsekvenserna som han presenterar är att många ungdomar med annan etnisk bakgrund känner sig som främlingar i det svenska samhället eftersom de inte lyckas skaffa sig en egen identitet. Han kallar dessa ungdomar för varken- eller- människor. Han menar att "De är varken härifrån eller därifrån. De har lämnat någonstans men inte anlänt någon annanstans. De befinner sig i ett kulturellt och nationellt ingenmansland." (ibid., s.72).

Enligt Ålund (1997) vänder vissa ungdomar sig ifrån majoritetskulturen, medan andra försöker införliva majoritetskulturens värderingar och beteende och åter andra försöker leva bikulturellt. Många invandrarungdomar, som är uppvuxna i Sverige, behandlas ofta på ett stereotypiskt sätt vilket leder till att de möter ständigt stängda dörrar. Hon menar även att många av dessa ungdomar har börjat bli allt mer medvetna om att de dagligen nekas rätten till en jämlik behandling som de infödda ungdomarna. Ålund (1997) tar upp i boken att det finns ett mönster utifrån olika undersökningar, detta mönster ter sig i att förvärvsgraden är lägre och arbetslöshetsandelen är högre för invandrarungdomar än för svenska ungdomar. Invandrarungdomar har, oberoende av kön, bara en tredjedels chans att få jobb jämfört med svenska ungdomar, dock ljusnar situationen för dessa invandrarungdomar då de är 25 – 29 år. Hon menar även att det generellt finns ett glapp mellan utbildningsnivå och sysselsättning för invandrarungdomar. "Invandrarkvinnor" som har vuxit upp i Sverige har lägre utbildning än "svenska" kvinnor men mönstret är mer komplext när det gäller männen. Andelen av dem som går vidare till en eftergymnasial utbildning är högre bland unga "invandarmän" än bland unga "svenska" män. Trots att dessa unga "invandarmän" har bättre utbildningsmönster än unga "invandrarkvinnor", så drabbas de ändå i högre grad av arbetslöshet (ibid.). Detta utbildningsmönster verkar ha förändrats, då vi hittade andra uppgifter i skolverkets rapport nr 287 (2006) där allmänna könsskillnader presenteras. Andelen kvinnor som studerar på

högskola och universitet har ökat på senare år, kvinnor tar sig även i riktning mot mer traditionella manliga utbildningar.

Ålund (1997) intervjuade invandrarungdomar i Rinkeby, där hon kunde se att många ungdomar som levt i skuggan av sina marginaliserade föräldrar vägrade infinna sig i samma bemötande. Trots att dessa ungdomar upplevde utanförskap och diskriminering hade de ändå en stark vilja att påverka sin framtid i en positiv riktning.

4.2. Mauricio Rojas

Mauricio Rojas har i ett flertal böcker och artiklar belyst faktorer av betydelse för integrationsprocesser. Den kritik vi kan rikta mot honom är att han skriver på ett provocerande sätt samt att han drar många av sina resonemang till sin spets. Men detta är han själv medveten om, vilket vi anser är viktigt.

Enligt Rojas (2001) behöver Sverige ett nytt jämlikhets ideal, där jämlikheten innebär allas rätt att vara olika. Ett viktigt budskap som Rojas (1993) vill framföra är att erkänna på ett uppriktigt sätt våra olikheter och konflikter. För att vi ska kunna bygga upp en gemensam framtid, så måste vi vara villiga att acceptera och bejaka våra annorlunda identiteter. Rojas (2001) menar att begreppet respekt sammanfattar invandrarungdomars sökande. Striden för respekt är viktigt för dessa ungdomars individuella och kollektiva ställningstagande. Han menar att de strävar efter ett värdigt liv. Han menar vidare att de vägrar att bli placerade i ett fack där de kränks och ses som invalider, bidragsbehövande, förståndshandikappade eller överhuvudtaget mindervärdiga. ”Dessa ungdomars grundproblem, det problem som i många fall leder till allvarliga identitetskonflikter och personlighetsstörningar, är att de hör till ett land, Sverige, som ännu inte är moget att känna igen, värna om och älska alla sina barn så som de är” (ibid., s.15).

Rojas (1993) hävdar att invandrarungdomars utgångsläge inte har blivit jämlikt svenskarnas och arbetsmarknadssituationen är kritisk för dessa ungdomar. Han menar att denna svåra arbetsmarknadssituation kan man förklara genom flera samverkande orsaker, dessa har att göra med:

- de stora omvälvningarna som involverar världsekonomin och det svenska näringslivet under de senaste tjugo åren.

- den svenska kulturens slutenhet.
- samt invandrarnas egenskaper och kompetensstrukturer.

Rojas (2001, s.16) menar att ”Mycket av Sveriges framtid kommer att stå och falla med dessa ungdomars framtid. Det handlar om hundratusentals individer som på ett eller annat sätt kommer att göra sig hörda. Frågan är bara hur...”.

4.3. Det blågula glashuset– strukturell diskriminering i Sverige

Denna undersökning anser vi är relevant för vårt arbete, då den presenterar en kunskapsöversikt över hur människor med en annan etnisk bakgrund mer eller mindre diskrimineras i både skolan och arbetslivet. Med tanke på att våra intervjupersoner har en annan etnisk bakgrund och ska snart ut till antingen vidare studier eller arbetsmarkanden, vill vi se om de har upplevt denna diskriminering eller känner oro inför framtiden.

Rapporten det blågula glashuset– strukturell diskriminering i Sverige, har tre uppgifter:

1. ”[...] att redovisa den kunskap som finns om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet i Sverige [...]” (SOU 2005:56, s.21).
2. ” [...] att redovisa kunskap om och åtgärder mot strukturell diskriminering i andra länder. Uppdraget innefattade även att redovisa relevant kunskap om och åtgärder mot könsdiskriminering i Sverige och i andra länder ”(ibid.).
3. ” [...] att föreslå åtgärder för att motverka strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet samt åtgärder för att fylla kunskapsluckor” (ibid.).

En människas position på arbetsmarknaden är väldigt beroende av hur det har gått under skolgången, har du bra betyg, så har du större chans att komma vidare till vidareutbildning och i sin tur också större möjlighet till arbete. I rapporten (SOU 2005:56) kom det fram att många unga elever med en annan etnisk bakgrund, redan i skolan kategoriseras som stökiga, bråkiga, skoltrötta men också som livliga och spontana. Genom denna kategorisering skapas bilden av en norm och något avvikande, där svenskar står för de etablerade och de som gör rätt, medan invandrare står för det avvikande och annorlunda. De tar även upp att betygsättningen är orättvis och att eleverna inte uppmuntras och motiveras under skolgången i samma utsträckning som svenskar. Detta leder till att elevernas möjligheter i arbetsmarknaden, påverkas på ett negativt sätt (ibid.).

Rapporten (SOU 2005:56) tar upp begreppet könsmaktsordning och menar på att samhället är format av en ojämn fördelning av makt, i uppgifter och tillgångar mellan män och kvinnor. Uppdelningen mellan könen fortlever i samhället bland annat genom uppfostran och kultur. Trots att gruppen kvinnor allmänt är utsatta på arbetsmarknaden, så är situationen värre för invandrarkvinnor. I rapporten (SOU 2005:56) betonas även behovet av att lyfta fram hur kön och etnicitet påverkar människors arbetsvillkor och särskilt hur kombinationen kön och etnisk diskriminering förorsakar underordning i arbetslivet. De kom även fram till att invandrarkvinnor förekommer mer än svenska kvinnor i ”typiska” mans yrken, det vill säga fysiskt krävande arbete. Medan ”invandarmän” är i högre grad än ”svenska” män överrepresenterade inom städarbete, hotell- och restaurangarbete. Det framkom även att det finns en kunskapslucka, där de menar att det inte finns tillräckligt med forskning som kan klarlägga ”... hur strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet drabbar kvinnor och män olika” (ibid., s.314). Sysselsättningen är lägre, arbetslösheten högre och årsinkomsten lägre för personer med en annan etnisk bakgrund. En väsentlig faktor är att ha de rätta kontakterna, än att ha många kontakter. De flesta invandare har stora kontaktnätverk, som i huvudsak består av invandrarföretag. Dessa kontakter kan ge tillfälliga jobb, men sällan till trygg anställning och motsvarande personens kvalifikationer (SOU 2005:56).

Rapporten (SOU 2005:56) slutsatser kring arbetsmarknaden och arbetslivet var bland annat att invandrare:

- ”har en högre grad av arbetslöshet oberoende av konjunkturer”
- ”har längre perioder av arbetslöshet”
- ”har oftare än svenskfödda tillfälliga anställningar”
- ”har lägre löner än svenskfödda och erbjuds mindre ofta internutbildning och karriärutvecklig”
- ”har oftare än svenskfödda erfarenheter av diskriminering, trakasserier och hot” (ibid., s.312 f.).

Orsaken till invandrarnas sämre situation på arbetsmarknaden skylls på brister och egenskaper hos dem själva samt att de saknar ”social kompetens” på grund av deras kultur. Orsakerna läggs sällan på de samhälliga processerna av över- och underordning (SOU 2005:56). Vi tror att det kan handla om okunskap mellan ”invandrare” och ”svenskar”, där varje part skyller på den andra och misslyckas att se sina egna brister.

5. Empiri och Analys

Vårt empiriska material kommer att presenteras på följande sätt; vi kommer först och främst att presentera intervjupersonerna samt lite bakgrundsfakta. Istället för att presentera empirin och analysen var för sig, har vi valt att varva empiri med analys i tematiserad form, då vi anser att detta underlättar för läsaren. Vi har delat in empiri och analysavsnittet i tre teman, som är *grupptillhörighet*, *identitet* och *framtid*. I grupptillhörighet har vi underteman som, bilden av invandrare som grupp och utanförskap/fördomar. I identitet temat har underteman som, klivenhet och ursprungslandets betydelse. Sist men inte minst har vi temat framtid som har underteman, boende, utbildning och arbete

5.1. Presentation av våra intervjupersoner

Shima är 18 år gammal. Hon är född i Sverige men hennes föräldrar är födda utomlands. Hon beskriver sig själv som glad, trevlig, kort stubin, fast den har blivit längre med åren. Hon tror att andra skulle beskriva henne på samma sätt. På fritiden brukar Shima jobba samt umgås med kompisar.

Melina är 18 år gammal. Hon är född i Sverige men hennes föräldrar är födda utomlands. Hon skulle beskriva sig själv som jättesocial, alltid glad, positiv, framåt och pratglad. Hon tror att andra skulle beskriva henne på samma sätt. På fritiden tränar Melina, hon hinner också umgås med kompisar och jobba.

Amira är 18 år gammal. Hon är född i Sverige men hennes föräldrar är födda utomlands. Hon beskriver sig själv som sprallig och glad. Hon tror att andra beskriver henne på samma sätt. På fritiden jobbar Amira och umgås med vänner.

Rasha är 18 år gammal. Hon är född i Sverige men föräldrarna är födda utomlands. Hon skulle beskriva sig själv som positiv, ärlig och glad. Andra beskriver Rasha på samma sätt tror hon. Rasha jobbar extra hos sin mamma ibland, hon umgås också med släktingar och vänner.

Morad är 19 år gammal. Han är född utomlands och har bott i Sverige i 17 år. Hans föräldrar är också födda utomlands. Han beskriver sig själv som snäll, smart och positiv. Han tror att andra beskriver honom som snäll, elak och tuff. På fritiden tränar Morad.

Samir är 18 år gammal. Han är född utomlands och har bott i Sverige i 17 år. Samirs föräldrar är också födda utomlands. Han beskriver sig själv som positiv, god, glad och omtänksam. Han tror att andra beskriver honom på liknande sätt. Läxorna går först och främst för Samir, sedan kommer fotbollen och datorn på fritiden.

Imad är 18 år gammal. Han är född utomlands och har bott i Sverige i 15 år. Hans föräldrar är också födda utomlands. Imad beskriver sig själv som väldigt snäll och omtänksam, vid de flesta tillfällen, men självklart kan man bli arg ibland. Han vet inte riktigt hur andra skulle beskriva han, däremot anser han att det är upp till var och en. På fritiden så tränar Imad innebandy, han är också domare i innebandy på helger, kollar på fotbollsmatcher och umgås med polare.

Reza är 19 år gammal. Han är född utomlands och bott i Sverige i 4 år och 8 månader. Hans föräldrar är också födda utomlands. Reza beskriver sig själv som duktig, smart, snäll och social. Andra beskriver han som positiv, snäll och hjälpsam. På fritiden tränar han och pluggar matte.

5.2 Tema 1, Grupptillhörighet

5.2.1. Bilden av invandrare som grupp

Våra intervjupersoner anser inte att man ska döma och dra alla över en kant utifrån en individs nationalitet. Då de själva inte vill bli behandlade på detta vis. De anser att alla människor är olika och på så sätt kan man inte säga att alla ”svenskar”, eller alla ”invandrare” är på ett visst sätt. ” [...] alla svenskar, som sagt, är inte på samma sätt, alla araber är inte på samma sätt, alla jugoslaver och albaner [...] man kan inte döma dem utifrån en sort, för dem är olika personer [...]” (Shima). Men trots detta så tror ungdomarna att svenskar har en tendens att dra alla över en kant och att de också har en negativ bild av invandrare som grupp. Där de ser på invandrare som kriminella, bråkiga, störiga, stränga, aggressiva och dumma som inte kan något. Ungdomarna tror också att invandrarna ses som socialfall som utnyttjar staten, som har mer regler, principer och där religionen är viktig. ”Kriminella, det är nog den bilden svenskar ser på oss [...] jag tror att svenskarna är lite rädda över att vi ska ta över allt mer, det känns så, att vi lyckas bättre i samhället, det går ju bättre och bättre för oss, dem är rädda vi ska få lika hög status som dem” (Melina).

”Det beror på, man kan inte dra alla på en sida, det finns bra och vissa dåliga, dem flesta ger dåligt rykte, då tar dem alla blattar på en kant. Vi säger att det finns fem personer, skit bra och som har jobb och vi säger att fem personer som är kriminella[...] då säger dem jävla blattar, dem tar alla blattar i en kant” (Morad).

Utifrån våra intervjuer återkom diskussionen om massmedias roll i skapande av den kriminella invandraren, där många ansåg just att massmedia förvränger och missvisar bilden av invandrare. En tjej uttrycker det så här ” [...] media riktar sig mer mot utländsk kriminalitet än mot svensk kriminalitet [...] den bilden är uppsatt på kriminalitet [...] därför fortsätter dem att sätta upp den[...] det kommer en svensk så tänker väl folk, nä det måste vara någonting annat som fått honom att göra det [...] men när det är en utländsk så tänker dem inte så” (Shima). Flera menar på att det finns en hel del smarta, duktiga invandare, som är mer eller mindre som vilken svensk som helst. När en av våra intervjupersoner började umgås med svenskar, upptäckte hon ” [...] det är inte så stor skillnad mellan oss, vi tänker rätt lika” (Melina). Våra intervjupersoner tyckte det var jobbigt att alla invandrare placerades i ett och samma fack på grund av sin grupptillhörighet. Som Morad tar upp, det räcker att fem personer gör något dåligt och detta i sin tur ger alla invandare dåligt rykte. Men det fanns även dem som hade någorlunda förståelse, varför vissa svenskar ser invandare på det viset, där en tjej menar

” [...] alltså jag själv kan förstå om svenskarna blir lite irriterade när dem ser mycket utlänningar... eftersom vi utnyttjar det verkligen, jag menar inte att alla gör det, men det finns t.ex. ungdomar som klagar på skolan, klagar på maten [...] alltså om jag hade ett land och alla svenskarna kom till mitt land och höll på så där, skulle jag tänka, men vad gör ni här liksom [...] visst man ska inte vara rasist, men vi utlänningar måste också förstå mer [...]” (Rasha).

Detta tar även en annan tjej upp, hon menar ” [...] det är synd att det ska behöva vara så, utan som sagt, all borde behandlas lika, alla är väl lika värda, men samtidigt förstår jag svenskarna på något sätt, för hade det varit mitt land, och så pass många invandrare hade kommit in och börjat, ja i praktiskt taget, ta över samhället då hade jag nog reagerat på samma sätt [...]” (Melina). Som vi ser här, trots att vissa har förståelse till varför invandrare stämplas på ett visst sätt, så tyckte de ändå att det var tråkigt att alla representerades utifrån gruppen ”invandare”, istället för de unika individer de är.

I linje med den symboliska interaktionismen, som handlar om insocialisering så lär man sig vissa sociala koder. Därför anser vi att alla människor har mer eller mindre typiska föreställningar och förförståelse av andra, detta hade även många av våra intervjupersoner, där de målade upp en bild om vad som är typiskt svenskt. De anser att "svenskar" är mycket lugnare, lite tillbakadragna, lite snåla, att de flyttar hemifrån i tidig ålder, lever för sig själva, klagar mycket och vill att allting ska komma enkelt. Men det är viktigt att poängtera att alla våra ungdomar, var noga med att man inte ska dra alla över en kant, trots att de hade vissa föreställningar, så menar de på att alla svenska inte är på detta vis. De fick även fundera kring skillnader mellan att vara svensk och deras egen nationalitet, där många sa att skillnaderna låg mellan kulturen, religionen och moralen. "Vi har andra moraler och religioner [...] svenskar har en helt annan moral inom familjen, till skillnad från utländska familjer" (Shima). Många av ungdomarna ansåg att då Sverige tillhör svenskarna, så har dem också många fler fördelar, med språket, de svenska koderna osv. Där Melina uttrycker det så här " [...] det är större möjlighet att lyckas när du är svensk [...] självklart dem har ju större fördelar, dem har ju fördelar med språket och levnadssättet [...] du accepteras på ett annat sätt [...]" (Melina).

Analys av empiri:

Ungdomar med en annan etnisk bakgrund kategoriseras redan i skolan som stökiga och bråkiga. Denna kategorisering skapar bilden av en norm och något avvikande, där "svenskar" står för de etablerade och de som gör rätt, medan "invandrare" står för de avvikande och annorlunda (SOU 2005:56). Denna kategorisering som rapporten (SOU 2005:56) presenterar kunde även många av våra intervjupersoner relatera till. Deras känslor och tankar kring att alla invandrare dras över en kant, stämmer också bra överens med det Ålund (1997) tar upp om att alla invandrare klumpas till en kollektiv problematisk grupp. Detta uppfattades av våra intervjupersoner som orättvist, då de menar att bara för att en arab uppför sig dåligt, så ska inte alla araber representeras utifrån det. Vi kunde se att våra intervjupersoner upplevde att de blev stämplade och stigmatiserade utifrån sin grupptillhörighet. Enligt Goffman (1973) skapar stigma symboliska gränser i samhället, som talar om vad eller vilka som hör till och vilka som faller utanför, detta skapar två grupper bestående av ett "vi" och "de andra". Genom att stämpla och säga så här en "svensk" eller så här en "invandare", så gör vi det bara lätt för oss själva, tror vi, då ansvaret lyfts från en själv och läggs på den andra individen som inte är lik en själv. Det som hände i Winston Parva, var att de etablerade markerade sin ställning, genom förödmjukande skvaller, stigmatiserande föreställningar om hela gruppen grundade på anmärkningar av den sämsta minoriteten i outsidergruppen. I Winston Parva fanns det några

”problem familjer” i outsider gruppen, men problemet tillskrevs hela gruppen (Elias, 1999). Hans tankar kring etablerade och outsiders, går hand i hand med hur våra intervjupersoner känner kring att ett litet antal personers handlingar går ut över en hel grupp. Ungdomarnas bild av hur svenskarna ser på invandare som grupp var bland annat, som stökiga, bråkiga, kriminella och aggressiva, dessa egenskaper ansåg inte ungdomarna stämde helt och hållet, men de tror att det kan bero på att svenskarna känner sig hotade av invandare och att de ska ta över Sverige. Enligt Bauman (2001) så fastställs bilden av individer som tillhör utgruppen som hotande och skrämmande, Elias (1999) såg också att nykomlingarna var ett hot mot etablerade normer, värderingar och levnadssätt. Han kunde se att rädslan för de okända och avvikande, hade en stor betydelse för stämpling av outsiders.

Några av våra intervjupersoner nämnde också, då svenskar gör något, så förklaras det på ett annat vis, det förklaras som t.ex. psykiskt sjuka, men när en invandare gör samma handling, så är han kriminell, våldsam och hedersbunden. Detta tyckte vi var intressant, då Bauman (2001) diskuterar in – och utgruppens handlingar, där en och samma handling menar han, ges olika namn, t.ex. ingruppens handling kan betecknas som hjältedåd, medan utgruppens handling som terrorism. Ålund (2002) menar att det finns bestämda föreställningar i det svenska samhället om vad som är svenskt och därmed normalt, ur detta synsätt utvecklas bilden av den andre.

Då våra intervjupersoner ansåg att svenskar hade vissa stereotypiska föreställningar om dem, så hade även de vissa föreställningar om svenskar, detta kan i sin tur vidmakthålla gränsen mellan ”vi” och ”de andra”. Men vi tror att oavsett om du är ”svensk” eller ”invandare” så har du föreställningar om den andre, detta då vi människor är beroende av att kategorisera för att orientera oss i vår omgivning. Ur ett könsperspektiv, fanns inga skillnader i våra intervjupersoners svar, då alla, oavsett kön, hade likadana tankar och känslor kring svenskarnas bild av invandare som grupp.

5.2.2. Utanförskap/Fördomar

Flera av våra intervjupersoner var själva födda här, medan de andra hade bott länge i Sverige. Fördelarna med Sverige menar de är bland annat friheten, demokratin och rättigheterna som saknas i deras hemländer. ” [...] många ungdomar som sitter och klagar [...] du skulle inte ha det bättre, du har ju världens möjligheter här, vem erbjuder dig skola praktiskt taget gratis?

Du får jobb här, du får mat, du behöver aldrig bo på gatan om du inte själv väljer att bo där” (Melina). Alla våra intervjupersoner kände sig mer eller mindre hemma i Sverige, alla utom en kunde inte tänka sig att flytta tillbaka till hemlandet och de flesta ville bo och uppfostra sina barn här. En kille uttryckte sin kärlek till Sverige på ett fint sätt då han säger ”Sverige känns som mamman, som jag har letat efter och har hittat” (Reza). Trots det, så fanns ändå ett dilemma där de uttryckte att Sverige ändå tillhör ”svenskarna”, då de kan språket och kulturen bättre. Så här uttryckte en av killarna sig ” [...] som svensk är man svensk, då går man och tänker att man inte är en av dem personer som är utanför. Utan man är mer i själva samhället och omgivningen” (Samir).

Våra intervjupersoner fick berätta om de har upplevt några problem eller fördomar på grund av sitt ursprung. En kille sa att ” [...] elever och kompisar frågar mig, får du dricka alkohol? De tror att man inte får dricka bara för man är utländsk eller religiös. Alltså de har sina fördomar, att man som invandare inte får göra si eller så” (Samir). Killarna hade mött mer fördomar från polisens sida, där en kille hade erfarenhet av att bli stoppad av polisen, utan andledning, då han höjde rösten, sa dem: ”jävla blatte”. Trots att många av dem intervjuade någon gång hade upplevt fördomar, så ville de inte låta sig brytas ner, istället valde vissa att antingen inte bry sig eller försöka att föregå med ett gott exempel och visa att det finns bra invandrare också. Medan andra valde att argumentera för vad de kan göra för Sverige, en kille hade fått frågan, ”vad gör du i Sverige och vad kommer du att göra för Sverige?” Han svarade ” [...] jag kommer blir läkare, och jag kommer att behandla alla sjuka i Sverige, men vad kommer du att göra”? (Reza). En återkommande aspekt, var att vissa upplevde frustration över att dömas orättvist utifrån ”invandrargruppen”. En tjej berättade en händelse ur sitt liv, då hon började gymnasiet, var hon den enda utländska tjejen i sin klass, ” [...]varje gång jag kom in, i första lektionen och första lärare man träffa, sa dem: IV klassen är en klass upp [...] då sa jag: jag går inte på IV [...] dem tittade på mig och trodde mig inte... och säger sluta, ljug inte, gå in i IV klassen [...] till slut när dem kollar i papperna, såg dem shit, det stod ett utländskt namn i deras papper [...] då kände jag riktigt fy fan jävla idiot, bara för att jag är utländsk, ska jag gå i IV”? (Shima).

Analys av empiri:

Trots att de flesta av våra intervjupersoner betraktar Sverige som sitt hem, så kände de att de inte accepterades fullt ut. Detta kan vi dra paralleller till Rojas (2001, s.15) tankar om att invandrarungdomarna” [...] hör till ett land, Sverige, som inte är moget att känna igen, värna

om och älska alla sina barn så som de är”. Vi tror att Rojas (2001) tar upp en viktig aspekt, vi kanske lever i ett land som inte är riktigt mogen än, att fullt acceptera alla. Detta tror vi beror på det som Ålund (2002) tar upp om den etniska skiljelinjen som finns i vårt land, där segregering är en vardag för många invandrare. Förorter som Rosengård och Rinkeby är exempel på segregeringens förnamn, där vi tror okunskap och indelning av ett ”vi och ”de andra” är roten till att många inte accepteras fullt ut och inte får chansen att umgås och lära känna varandra. Fördomar verkade vara en realitet för de flesta av våra intervjupersoner, detta skapade i sin tur frustration när de stämplades utifrån sitt utseende och sitt ursprung. Som i Shimas exempel, där det tas för givet att hon ska gå på IV, fast hon är född i Sverige och kan bra svenska. Trots det syns hennes svarta hår, alltså hon särbehandlas utifrån sitt utseende, det yttre syns mer än det inre. Detta kan vi koppla till det Goffman (1973) tar upp om stigma, han menar att en person som skulle i vanliga fall accepteras, har ett drag eller en egenskap som drar till sig uppmärksamhet och gör att andra vänder sig bort ifrån honom. När många av de intervjuade hade upplevt fördomar, så valde de att inte bry sig och låta sig påverkas. Detta får oss att tänka, bryr de sig verkligen inte eller är det kanske en sorts försvarsmekanism för att orka genom vardagen. Självklart anser vi att det inte kan vara lätt att möta fördomar och att inte accepteras. Skulle man ta åt sig alla människors fördomar, så tror vi att man skulle bryta ihop, man är trots allt inte mer än en människa och alla människor vill väl bli accepterade oavsett nationalitet, kultur och religion. Utifrån temat gruppstillhörighet kunde vi se ett återkommande fenomen som både våra intervjupersoner berör men också som tas upp i teori och forsknings avsnitten, det är just att kategorisering och fördomar av olika människor beror på okunskap och rädsla för de som inte är lik en själv. Även här kunde vi inte se några större skillnader mellan könen, det enda vi kunde se var att killarna hade mött en aning mer fördomar i kontakt med polisen än tjejerna.

5.3. Tema 2, Identitet

5.3.1. Kluvenhet

I frågan om, känner du dig som svensk, svarade en av åtta ja, ”Ja speciellt då jag är i skolan och andra samhörigheter så känner jag mig svensk” (Samir). Två av åtta kände sig mittemellan, där en uttryckte de så här ” [...] liksom jag känner mig någonstans mittemellan [...] det känns som en jobbig fråga [...] för jag kan inte heller säga att jag är svensk för att jag är inte svensk, men jag är född här men jag känner mig inte som svensk [...] det går inte att säga att jag att jag bara är en av dessa” (Rasha). De resterande fem svarade nej att dem inte

kände sig som svenskar. ” [...] nej jag känner inte mig som svensk faktiskt [...] det kan bero på svensken eller kulturen [...] ” (Reza). En tjej uttryckte det så här ”Nej [...] jag är inte svensk, så jag kan inte känna mig som svensk även om jag är född här, det går inte” (Amira). Fast de flesta svarade nej på frågan, så framkom det senare under intervjun att alla mer eller mindre var klivna, det kände sig varken hemma här eller där, trots att hälften var födda här i Sverige. En av tjejerna som är född här uttryckte de så ” [...] jag är svensk med utländsk bakgrund [...] nej, nu blir jag lite tveksam, jag identifierar mig som [...] men jag ser mig själv som svensk samtidigt” (Melina). En av killarna menar på att ”Man bor i Sverige och har svensk medborgarskap så man borde känna sig mer svensk, man tillhör de nio miljonerna som bor här så på det sättet är man som svensk, men jag är ju invandrare [...]” (Imad). Ännu en annan kille uttrycker det så här ” [...] det är hur som helst samma saker jag är blatte här och blatte där” (Morad). I frågan om, umgås du med svenskar svarade alla utom en ja. Det flesta svarade dock mest i skolan, men det fanns även dem som umgicks med svenskar på fritiden. Det framkom även att de som umgicks med svenskar kände sig mer eller mindre som svenskar. Samtidigt så kände sig vissa som umgicks med svenskar, att deras ursprung framhövdes mer. En av tjejerna menade på att, hon umgås med svenskar men ändå så kan hon ibland få en känsla av att hon är annorlunda och utanför, ” [...] när jag är med svenska kompisar, då känner jag mig inte riktigt som dem [...]då känner jag mig annorlunda [...]” (Amira).

Då det gäller uppfostran hemifrån svarade alla att det hade ett blandat, både svenskt och ursprungslandets. Detta upplevdes av ungdomarna som något positivt, där de menar att de får gå på fester, diskotek osv. Men även att de kan bibehålla sitt ursprungslands seder och bruk t.ex. fira Bajram. En av tjejerna uttalade sig så här ” [...] svenskarna dem har inte stränga regler och det har inte vi heller [...] men samtidigt har mina föräldrar sagt, även om man uppfostras på annat sätt så ska man alltid komma ihåg var man kommer ifrån” (Amira). Ungdomarna fick även svara på om de fanns tillfällen där de kände sig mer som svenskar eller egen nationalitet. En av killarna kände sig som svensk när han promenerade och fikade, detta ansåg han som typiskt svenskt. En av tjejerna kände sig som svensk när hon praktiserade på dagis ” [...] på dagis då dansade vi runt granen, vilket vi aldrig har gjort, då brukar jag tänka, oh my god, vad håller jag på med [...] då känner jag mig svensk [...]” (Rasha). I samband med firande av traditioner, t.ex. Bajram och Newroz, stora fester och bröllop, så kände många av ungdomarna sig som, araber, iranier, syrianer, albaner och latinamerikaner. En kille menar att ” [...] när jag är på mina släktingars födelsedagar, större fester eller bröllop, då känner jag

mig som en utländsk [...]” (Samir). En annan kille känner sig utländsk när han ” [...] är hemma, då släkten samlas och röker vattenpipa, då känner du lite mer så gjorde vi när vi var där [...]” (Morad).

Analys av empiri:

Vi anser inte att det är så konstigt att dessa ungdomar känner denna kluvenhet, trots att hälften är födda här i Sverige och den andra hälften har bott här länge så kan de flesta ändå inte känna sig fullt ut som svenskar. Detta tror vi beror på att de har föräldrar som är måna om att bibehålla ursprungslandets seder och bruk, vilket de i sin tur försöker föra vidare det till sina barn. Men föräldrarna försöker även att införliva den svenska kulturen genom att ge sina barn mer frihet. Denna blandade uppfostran upplevs av ungdomarna som något positivt, då de vill behålla sina rötter, men samtidigt integreras i det svenska samhället. På grund av det kunde vi se att många av våra intervjupersoner, valde att leva, så som Ålund (1997) uttrycker det, ”bikulturellt”. Enligt Ålund (ibid.) vänder sig vissa ungdomar från majoritetskulturen, medan andra försöker införliva majoritetskulturens värderingar och beteende och åter andra försöker leva bikulturellt. Vi tror då ungdomarna står med ena foten i den svenska kulturen och den andra foten i ursprungslandets kultur, är det inte så konstigt att de känner sig splittrade och kluvna. Denna känsla, tar även Ahmadi (2003) upp då han kallar dessa ungdomar för varken – eller – människor. ”De är varken härifrån eller därifrån. De har lämnat någonstans men inte anlänt någon annanstans. De befinner sig i ett kulturellt och nationellt ingenmansland.” (ibid., s.72). Det som Ahmadi (ibid.) hävdar, passar delvis in på hur våra intervjupersoner känner, men skillnaden är att de upplever att de har anlänt någonstans. Denna ”någonstans” är Sverige då många såg detta land som sitt hem.

Umgänget med svenskar skedde för de flesta i skolan, men detta umgänge var endast på en yttlig nivå. Men det fanns även de som umgicks på fritiden och här uppstod en djupare kompisrelation. Vi kunde se att de som umgicks med svenskar på fritiden, också kände sig mer som svenskar. Det vill säga att de identifierade sig själva, mer som svenskar. Enligt Cooley påverkas vårt jag, det vill säga vår identitet, av de individer vi har i vår omgivning. Han menar att vi människor speglar oss i andra och får därigenom en uppfattning om oss själva (Hilte, 1996). Då vår identitet skapas med hjälp av spegling, är det inte så märkligt att de ungdomar som inte umgicks med svenskar inte heller identifierade sig som dem, tror vi. Men vi kunde även se att de som umgicks med svenskar, i vissa fall, kunde känna sig mer utanför och annorlunda, t.ex. i Amiras fall, där hon kände sig annorlunda när hon umgicks

med en grupp svenskar. Det går att se kopplingar till det Goffman (1973) tar upp, där han menar att när en stigmatiserad individ umgås med de icke- stigmatiserade, så kan det förmodligen bidra till att individer känner sig själva som icke- stigmatiserade, men samtidigt kan det bidra till en motsatt effekt, alltså där individen ännu mer känner av stigmat. Som vi tidigare har nämnt, så känner våra intervjupersoner sig, ibland som svenskar och ibland som sin nationalitet. Vilket visar på att dessa ungdomar är anpassbara och kan förflytta sig mellan gränserna. Det positiva med detta, är att de kan ta del av det bästa av två världar, den svenska och hemkulturen. Men det negativa är att det kan resultera till kluvenhet, där de identifierar sig ibland som svenskar och ibland som invandrare. Vilket innebär, att ens identitet inte är något statiskt, utan den förändras i olika kontexter, tror vi. Detta styrker även Ålund (1997) där hon menar att begreppet identitet inte har en enhetlig definition, där identitet är en process och inte något statiskt. ”Varje individs identitet påverkas av och bör förstås utifrån samhällets betingelser, den sociala och kulturella omgivningen [...]” (Stier, 2003, s.12). Även Cooley anser att ens självuppfattning och identitet är ett resultat av de processer som skapas genom samspel i sociala miljöer (Hilte, 1996). När ungdomarna umgicks med svenskar vid speciella tillfällen t.ex. när man dansar runt julgranen, kan vi dra paralleller till Cooleys tankar om vikten av samspelet i sociala miljöer, där han menar att ens identitet formas just där.

5.3.2. Ursprungslandets betydelse

Våra intervjupersoner hade en hel del kunskap om deras ursprungsland. De upplevde att deras ursprung är viktig för dem, då de menar att ursprung hänger ihop med identitet. En kille uttryckte sig så här ” [...] ja eftersom det beskriver en hel del om vem jag är, om mig själv och min identitet [...] var jag står någonstans i livet, var jag föddes [...] det är faktiskt viktigt att veta var man föddes [...]” (Samir). Likaså uttryckte sig en tjej ”Ja, det skapar ju min identitet, det är ju själva grunden till den” (Melina). Anledningen till att ursprungslandet är så viktig för ungdomarna, är för att de inte vill glömma sina rötter, då det är en del av deras identitet. Många uttryckte att bibehålla sina rötter, var en länk mellan dem själva och släkten i hemlandet. De tog även upp en annan viktig aspekt, som var att föra vidare sina rötter till kommande generation. En kille uttryckte det så här ” [...] jag vill att mina barn ska veta var deras pappa är ifrån [...] var jag är född [...] och att jag är stolt över att vara född där [...] trots att det finns krig där, ljuset kommer även om det är mörkt nu [...]” (Reza). Alla våra intervjupersoner vill gifta sig och skaffa barn i framtiden. Valet av partner, ansåg de flesta har betydelse, då det underlättar umgänget mellan familjer. Där ungdomarna menar, om de gifter

sig med en som har samma kultur och religion, så undviker man mer eller mindre kulturkrockar. En tjej menar ” [...] att han kommer från samma land, är alltid en plus [...] vi hade förstått varandra bättre, i och med att vi kommer från samma ställe och nästan samma kultur [...]” (Amira). Många menar att det inte borde ha en stor betydelse var personen man väljer att gifta sig med de kommer ifrån, men samtidigt anser de att kulturen är viktig. En kille menar ” [...] det sägs att kärleken är det starkaste som vi har i livet, men även religion och kultur har en stor betydelse [...]” (Samir).

Analys av empiri:

Vi fann det intressant att ungdomarna kunde så mycket om sitt ursprungsland, trots att de är födda här eller bott här sen barnsben. Det verkade som att veta och ha information om sitt hemland var en viktig länk till att behålla sin identitet och sina rötter. Detta kunde vi relatera till det Ålund (1997) tar om att identitetsarbete ofta handlar om att söka sin hemvist och självklara eller naturliga tillhörighet. Som vi tidigare har nämnt, så ville alla utom en inte flytta tillbaka till ursprungslandet. Ändå påpekade de vikten av att behålla sitt ursprung, detta fick oss att fundera, vad det kan bero på. Vi tror att då de bland annat, inte kan vara i fysisk benämning i ursprungslandet, så blir det extra viktigt att ha det i tankarna och hjärtat. En annan anledning kan vara att, bibehållandet av sina rötter, underlättar kontakten med släktingar i hemlandet och genom det bevara förbindelsen till ursprunget.

Trots att många av våra ungdomar lever i två kulturer, den svenska och hemkulturen, så föredrog de flesta att i framtiden, ha en partner från sin hemkultur. Enligt Bauman (2001) är familjen ett exempel på en önskvärd ingrupp, vidare menar han att klass, kön och nationalitet är andra exempel på ingrupper. Han menar att det är en trygghet för alla människor att tillhöra en grupp, en grupp som vi förstår, delar vår kunskap och gemensamma intressen med. Detta var just det som våra intervjupersoner var ute efter, då de väljer att gifta sig med någon från sitt ursprungsland. De vill helt enkelt ha någon med samma religion och språk, som förstår dem och delar gemensamma traditioner med dem. Att gifta sig med någon från liknande kultur och religion, skapar en trygghet tror vi, då man har samma tro och firar samma traditioner. Både tjejerna och killarna vi intervjuade, hade sitt ursprung nära sitt hjärta, oavsett hur länge de har vistats i Sverige. En liten skillnad i frågan om val av partner, svarade fler tjejer än killar att de ville gifta sig med någon från hemlandet.

5.4. Tema 3, Framtiden

5.4.1. Boende

De flesta av våra intervjupersoner bor i förorter, där vissa anser att de blir bemöta på ett mindre bra sätt på grund av det. I frågan om, var de ville bo i framtiden, svarade endast en person, ”utomlands”. Resterande ville bo kvar i Sverige. En kille uttryckte det så här ” [...] jag tycker det är jobbigt om man gifter sig här och har barn och sen ska flytta till hemlandet [...] jag tror inte jag kommer att flytta, det kan bli att jag lever här hela mitt liv [...]” (Reza). En annan kille uttrycker det så här ” [...] i ett land, där man har frihet och rättigheter [...] helst ett land där både värme och kyla finns, typ Sverige [...]” (Samir). Då de fick tänka kring hur de tror de kommer att bo, så sa de flesta i villa eller lägenhet i ett bra område. Då de fick önska hur de vill bo, så ville de flesta bo lyxigt. En tjej säger så här ” [...] i stort hus, ha fin bil och pool [...] ha skit fint hus [...]” (Shima). Även en kille uttrycker det så här ” [...] jag vill bo i en villa med två våningar och med gård [...] jag är inte som alla, som tycker att det är ok att bo enkelt, utan jag kämpar alltid att bli bättre och bättre [...] jag vill att även mina barn ska ha det bra... dem ska inte ha ont om pengar och inte uppleva problem...” (Reza). Lika så uttryckte en annan kille sig ” [...] inte gå genom problem och sånt, som mina föräldrar har gått genom [...] att ha ett bra liv, och visa mina barn bättre väg” (Morad).

Analys av empiri:

Trots att de flesta av våra intervjupersoner bor idag i förorter, så tycker vi att det var positivt att de ville bo pampigt och lyxigt, de hade höga mål, vilket vi anser är viktigt. Ålund (1997) intervjuade ungdomar i Rinkeby, där hon märkte att de flesta som levt i skuggan av sina marginaliserade föräldrar, vägrade att infinna sig i samma bemötande. Vi tror att detta kan kopplas till varför det var så viktigt för våra ungdomar att bo lyxigt. Det kan bero på att de bor i förorter, och att deras föräldrar inte haft möjlighet att flytta till ”bättre” områden. Att bo i förorter som t.ex. Rosengård och Råslätt betraktas både av minoritetsgruppen och majoritetsgruppen som sämre. Även människorna som bor där stämplas som mindre bra. Vi kan dra paralleller till Elias (1999) Winston Parva där ett av områdena stämplades som mindre bra och även människorna betraktades som sämre. Han menar att ” [...] uppfattningen om olika områdens fysiska och sociala kvalitéer formar föreställningen om de boende i olika områden.” (ibid., s.8). Våra intervjupersoner har ambitionen att kämpa och bli bättre, för att de inte ska bemötas på samma vis som deras föräldrar. Detta uttrycker Reza på ett utmärkt sätt då han menar att han vill kämpa och bli bättre och bättre för att kunna ge sina barn bättre

förutsättningar än vad han själva haft. Även de andra ungdomarna hade liknade ambitioner som Reza. Vi kunde inte se några större könsskillnader i ungdomarnas svar, alla hade mer eller mindre liknade önskemål om hur de ville bo i framtiden.

5.4.2. Utbildning och arbete

Våra intervjupersoner kunde se vikten av att utbilda sig för att kunna nå sina mål, i framtiden, där en tjej menar på att ” [...] jag måste ju göra det för att nå den dröm jag vill uppnå [...]” (Melina). Trots att alla ville vidareutbilda sig, så menar de på att de vill ta ett sabbatsår och vila. En kille säger så här ”Ja, men inte direkt efter gymnasiet, jag ska ta ett sabbatsår” (Samir). Andra ville också jobba lite innan de börjar studera, ” [...] jag har tänkt ta ledigt ett år och jobba lite [...]” (Shima). Alla hade tankar och ambitioner om vad de ville jobba med i framtiden, det var allt från läkare, journalist, brandman, bartender, till kock och egen företagare. Då de fick frågan, hur de tror att deras framtid kommer att se ut. Uttryckte tre killar sig så här ” [...] mycket bra faktiskt, jag är lycklig och jag kommer att nå mitt mål [...]” (Reza). ”Jag tror att jag kommer att ha en stadig ekonomi, jag kommer att veta var jag står i livet och vad jag bör sträva efter [...] att innan några år ska jag vara gift och ha jobb [...]” (Samir) ”Då hoppas jag har ett fast jobb [...] kanske gift eller förlovad [...] men ett bra jobb där jag tjänar bra [...] det är väl framtiden” (Imad).

Vi frågade dessa ungdomar ifall de tror att de kommer att vara lätt eller svårt att få arbete. Alla intervjuade ansåg att det kommer att vara mer eller mindre svårt att få jobb, detta grundade dem på sitt utseende och namn som är ”utländskt”. Trots att ungdomarna hade positiva framtidsutsikter, så kände många samtidigt oro att inte få jobb. ” [...] om jag ska fortsätta i framtiden, hur ska det gå och fixa jobb [...] jag tänker på det [...] det har inte hänt mig nu, men jag tänker, tänk om det händer mig i framtiden” (Morad). När vi ställde följdfrågan vad han grundade sin oro på, så sa han ” [...] mina kompisar, som har tagit studenten [...] tills idag har dem inte fixat jobb [...] det är skit svårt att fixa jobb [...]” (Morad). En annan kille uttryckte sin oro på detta vis

” [...] många utländska känner nog att dem är utanför [...] de måste sträva och kämpa för att ens få jobb [...] det sägs att det är 400 000 blattar som är arbetslösa, vad är orsaken? Jo, jag tror att man inte har fått tillfälle eller chans att få ett jobb, man får inte ens provanställning för

att visa vad man går för [...] detta leder tyvärr till att många ger upp och jobbar svart istället [...]” (Samir).

Även andra kände denna oro och uttryckte sig så här ” [...] man får se om de tar personer med invandrarbakgrund eller en svensk [...] det är mycket sånt nu för tiden [...] det känns ju inte så bra eftersom alla ska ha en likadan chans [...] den som har bäst betyg, ska dem ju ta först, men så är det inte, det är annorlunda nu [...]” (Imad). ”... det är så mycket folk och så svårt att hitta jobb här i Sverige, speciellt om man har utländskbakgrund [...] min familj har ju erfarenhet av det” (Shima). Samir tror att invandrare har svårt att få jobb på grund av olika fördomar som svenskar har, han menar på ”dem har olika tankar och fördomar om utlänningar, att dem inte kommer att klara av jobbet för att de inte kan så bra svenska... jag tror att utländska behandlas på ett dåligt sätt för att dem är som dem är [...] kanske på grund av sitt namn eller utseende” (Samir). Vidare menar han att inte få ett arbete som invandrare är orättvist ”Jo det känns konstigt, jag känner mig orättvis behandlad, jag känner mig som svensk, men bara för att man har ett annat utseende och namn [...] man är som vilken individ som helst, man behöver inte behandlas som en idiot [...]” (Samir). Vare sig det är lätt eller svårt att få jobb, så tyckte de flesta att kontakter är av stor betydelse, en tjej anser att ” [...] om man har kontakter så går det ju bra, om man t.ex. känner folk som har eget [...]” (Rasha).

Alla våra intervjupersoner hade mer eller mindre utländskliknade namn, då vi frågade dem om de tror att deras namn kommer att påverka deras möjligheter att få jobb, svarade alla utom två, ja att deras namn kan påverka arbetsmöjligheterna på ett negativt sätt. En kille menar på att om man har utländskt namn ” [...] kanske dem tror att man är dålig på svenska eller att man är kriminell” (Imad). En annan kille upplevde att ha namn som Anders och Karl underlättar att få arbete. En av tjejerna uttryckte det så här ” [...] du är en jätte duktig frisör [...] och jag är svensk och jag är inte så duktig [...] så får jag jobbet, som sökte efter dig [...] du kanske inte fick det på grund av ditt namn [...] detta är orättvist [...]” (Rasha). Trots att de ansåg att deras namn kunde påverka arbetsmöjligheterna negativt så ville ingen av dem byta sitt namn. Vi frågade även om det har någon betydelse om det är en invandrartjej eller invandrarkille, som söker jobbet. Sex av ungdomarna svarade att det beror helt på vilket jobb man söker, där två av dem menar ”det beror på inom vilken bransch” (Shima), ” [...] det beror på [...] flyttfirmor vill säkert ha stora killar [...] ” (Amira). Två av de intervjuade menade på att invandrartjejer hade bättre förutsättningar att få arbete ” [...] det ser finare ut med en tjej [...] han är blatte och hon är blatte tjej [...] dem tänker jag är lite osäker på han, men en blatte

tjej det är en bra flicka, vi tar in henne [...]” (Morad). Anledningen till att killar inte behandlas på samma sätt som tjejer, menar killarna kan bero på att det finns fördomar om invandrarkillar ” [...] arbetsgivaren ser utländska tjejer som mer snälla och omtänksamma [...] till skillnad från utländska killar, man tror att dem är mer hårda och aggressiva” (Samir).

Analys av empiri:

Vi blev glatt överraskade att alla våra intervjupersoner hade positiv framtidstro och höga ambitioner om vad de vill göra här i livet. Detta kan vi dra paralleller till Ålund (1997) studie i Rinkeby, där hon kunde se att trots utanförskap och diskriminering, hade ungdomarna en stark vilja att påverka sin framtid i en positiv riktning. Som vi har nämnt i tidigare forsknings avsnittet, så tror vi att en människas position på arbetsmarkanden är väldigt beroende av, om man vidareutbildar sig eller inte, där utbildning ökar ens chanser att få arbete. Även våra intervjupersoner såg vikten av att vidareutbilda sig, där de menar att de i sin tur kommer att öka deras möjligheter till arbete. Genom tidigare forskning och våra intervjupersoners svar, så framkom det att det råder en negativ bild av invandrare som grupp. Där ungdomarna tog upp massmedias roll, som målar upp stereotypiska föreställningar. Dessa föreställningar, benämns av Goffman (1973) som gruppstigma, det vill säga att en individ stämplas utifrån sin grupptillhörighet. Vidare skapar stigma symboliska gränser i samhället som talar om vad eller vilka som hör till och vilka som faller utanför (ibid.). Ålund (1997) menar att många invandrarungdomar som är uppvuxna i Sverige, behandlas på ett stereotypiskt sätt vilket leder till att de möter ständigt stängda dörrar. Enligt Rojas (2001) behöver Sverige en ny jämlikhetsideal, där jämlikheterna innebär allas rätt att vara olika, han menar att för att vi ska kunna bygga upp en gemensam framtid, så måste vi vara villiga att acceptera och bejaka våra annorlunda identiteter. Vilket han inte ser idag, då han hävdar att invandrarungdomars utgångsläge inte har blivit jämlikt svenskarnas och att arbetssituationen är kritisk för dessa ungdomar. Trots att våra intervjupersoner var medvetna om att deras namn, utseende och ursprung kan sätta käppar i hjulen, så hade de ändå ett hopp om framtiden. När det gäller namnbyte, så ville ingen av dem göra det. Vilket vi tror kan bero på att namnet hänger samman med ens identitet och är även en länk till ursprunget.

Då vi läste i rapporten (SOU 2005:56), om att sysselsättningen är lägre, arbetslösheten högre och årsinkomsten lägre för personer med en annan etnisk bakgrund, så blev vi nyfikna om våra intervjupersoner hade känt av denna oro. Då de har annan etnisk bakgrund och ska snart ut till antingen vidare studier eller arbetsmarkanden. Alla hade denna känsla av oro, men de

hade själva inga egna erfarenheter av direkt diskriminering i arbetslivet, då de inte har sökt så många jobb ännu. Deras oro grundas på antingen att de hade föräldrar eller vänner som hade nekats jobb, på grund av deras ursprung. Vi anser att deras oro är befogad, då vi har läst både i rapporten (SOU 2005:56) och i Ålund (1997) om att många ”invandrare” diskrimineras och nekats jobb på grund av deras grupptillhörighet. Där Ålund just tar upp att ”invandrarungdomar” oberoende av kön har bara en tredjedels chans att få jobb, jämfört med ”svenska” ungdomar.

I rapporten (SOU 2005:56), kunde man se att en återkommande orsak till invandrares sämre situation på arbetsmarknaden skylls på brister och egenskaper hos dem själva samt att de saknar ”social kompetens” på grund av deras kultur. En av våra intervjupersoner påpekade just detta, att det skylls på språkkunskaper hos individen, när de nekats arbete. Detta tror vi kan vara fel för att man gör ”invandraren” själv till problembärare, vilket leder vidare till att individens självförtroende sjunker och man tappar motivationen. När det gäller könsskillnader, så fanns det inga, då det gäller vidareutbildning, ville alla studera vidare på något sätt. Namnbytet, oavsett kön, var blankt nej. Ingen kunde tänka sig byta ut sitt namn. Dock fanns en liten skillnad i ungdomarnas svar, i frågan om det är lättare för invandratjejer eller invandrarkillar att få jobb. Alla tjejer svarade att det beror helt och hållet på vilket jobb man söker och att det inte borde vara någon skillnad. Då två killar höll mer eller mindre med tjejerna. Men ändå så ansåg killarna i sin helhet att det ändå är lättare för tjejer att få jobb. Detta grundade killarna på att invandrarkillar stämplas ofta på ett negativt sätt, som kriminella och aggressiva och tjejerna som snälla och omtänksamma.

6. Avslutning

6.1 Slutdiskussion

Denna uppsats gav oss tillfället att få ta del av åtta ungdomars tankar och känslor kring ett ämne som väcker många funderingar. Ens identitet och grupptillhörighet är något vi alla människor tänker på, vem är jag? Var hör jag hemma? Dessa tankar tror vi är viktiga för att kunna hitta sin plats i livet. Vi kunde se att många av våra intervjupersoner mer eller mindre hade funderat kring liknade frågor. Som vi nämnde i inledningen så finns det en etnisk skiljelinje som delar in Sverige i ”svenskar” och ”invandrare”. Vi formulerade fem frågor, för att kunna besvara uppsatsens syfte. En av våra frågor var just, var placerar dessa ungdomar sig själva utifrån den etniska skiljelinjen? Ungdomarna blev stämplade av omvärlden som tillhörande en viss etnisk grupp, även fast de inom sig upplevde att de är något annat. Samtidigt som ungdomarna vi intervjuade kände glädje av att ta del av det bästa av två världar, så kände de på samma gång en kluvenhet kring sin identitet. Där de i vissa sammanhang kände sig som svenskar och i andra sammanhang som invandrare, därav uppsatsens titel, ”to be or not to be...”. De visste inte var de skulle placera sig själva, vilket de tydligt upplevde som frustrerande, därför valde de att placera sig någonstans mittemellan.

Hur denna placering påverkar ungdomarnas identitet? var den tredje fråga som vi ställde oss. En återkommande aspekt, var just känslan av kluvenhet som vi nämnde ovan. Denna känsla tror vi beror på att ungdomarna lever i två ”värdesystem” så som Ålund (1997) nämner. Där både ”systemen”, den svenska och ursprungslandets, är lika viktiga. För att ursprunget är länken till det förflutna och den svenska är länken till framtiden. Balansen mellan det förflutna, där ens identitet börjar ta sin form och framtiden där ens identitet ska fortsätta att formas kan ge vissa konsekvenser. Bland annat en känsla av utanförskap och kluvenhet. Detta påverkade ungdomarna på ett negativt sätt, då de känner att Sverige är deras hem, som en av killarna uttryckte det så vackert, han menar att Sverige är den mamma han har letat efter. Samtidigt som de kände att de har hittat hem, så kände de att i vissa situationer och vissa människor påminde dem att de inte hör hemma här. Ungdomarnas delaktighet i dessa två ”värdesystem” ger dem erfarenheter som de varken delar med svenskarna eller landsmännen.

Den andra frågan vi ställde oss var i enlighet med Coolyes tankar om spegeljaget, var tror dessa ungdomar andra placerar dem utifrån den etniska skiljelinjen? Ungdomarna ansåg att de flesta (svenskar), som inte kände dem, uppfattade dem som vilken ”invandrare” som helst.

Det vill säga sådana stereotypiska föreställningar som att ”invandrare” är farliga och kriminella. Den negativa föreställningen som många av våra ungdomar ansåg, kopplade dem till massmedias roll. Där de menar att massmedia vinklar bilden av invandrare, och där en och samma handling ges olika benämningar. Alla människor har fördomar och förutfattade meningar, som bygger på rädsla om sådant man inte har kunskap om. Vi anser att det är viktigt att vara medveten om de fördomar man har, för att ingen människa är helt objektiv. De svenskar som lärde känna ungdomarna, började allt mer att acceptera dem, inte så som dem är utan för att de är inte som alla andra ”invandrare”. Denna typiska kommentar ”men du är inte som dem” anses kanske som något positivt, men i själva verket så är det en förolämpning. Om inte personlig, så är det en förolämpning mot ens grupp. I uppsatsen återkommer vikten av att tillhöra en grupp, då det hänger samman med ens identitet, alltså förolämpas gruppen, så förolämpas ens identitet mer eller mindre.

Trots ungdomarnas oro då de är på väg ut i vuxenvärlden, samt att många studier påpekar svårigheterna för invandrarungdomar, i t.ex. arbetslivet, så har de ändå ett starkt hopp om bättre förutsättningar i framtiden. Det är verkligen härligt att se dessa ungdomars ambitioner. Vi anser att hoppet är det samhället skall hålla vid liv och motivera ungdomarna att inte förlora, vilket vi inte tycker sker idag. Exempelvis arbetsförmedlings insatser, riktar sig till att träna ungdomarna i social kompetens. Det känns lite som om de inte är tillräckligt civiliserade och måste tränas. Vi tror att det kan leda till att många ungdomar känner att det är brister hos dem själva, vilket gör att de kan tappa motivationen och självförtroendet sjunker. I sin tur glöms den viktigaste orsaken, på strukturell nivå, att det råder bland annat arbetslöshet samt att det råder diskriminering i arbetslivet.

En del av uppsatsens syfte var att se om det fanns några könsskillnader i ungdomarnas svar, utifrån den symboliska interaktionismen, då vi tror att den ligger i linje med hur män och kvinnor utvecklas och socialiseras in i olika koder och symboler. Vi kunde dock inte se några större skillnader. Vi tror det kan bero på att man inte kan dra generella slutsatser ur åtta personers svar samt att det inte finns tillräckligt med forskning som kan klarlägga hur etnisk diskriminering drabbar män och kvinnor olika. I tidigare forsknings avsnittet har vi presenterat studier som visar på att arbetsmarknadssituationen är sämre för invandrare. I rapporten (SOU 2005:56) kan man läsa att gruppen kvinnor allmänt är utsatta på arbetsmarknaden, men att läget är värre för ”invandrarkvinnor”. Detta fick oss att tänka på vår

egen situation, hur det kommer att gå för oss, då vi är både kvinnor och invandrare som ska snart ta examen och ut i arbetsmarkanden.

Ungdomarnas namn och utseende var återkommande aspekter som diskuterades, då de kände oro, att detta kan ge svårigheter i framtiden, vid jobb och bostadsansökningar. Efter att ha läst olika studier om invandrarungdomars marginaliserade position, såg vi i dessa ungdomar en framtidstro och en positiv inställning till livet. De bar på ambitioner och trodde på sig själva vad det gäller arbete och utbildning i framtiden. Vi tycker att Rojas (2001, s.16) har ett bra citat som vi väljer att avsluta vår uppsats med, ”Mycket av Sveriges framtid kommer att stå och falla med dessa ungdomars framtid. Det handlar om hundratusentals individer som på ett eller annat sätt kommer att göra sig hörda. Frågan är bara hur [...]”.

Referenslista

- Ahmadi, Nader (2003) "Om jaguppfattningens betydelse för tolkningen av sociala roller". I Ahmadi, Nader (red.): *"Ungdom, kulturmöten, identitet"*. Stockholm: Institutionsstyrelse och Liber AB.
- Bauman, Zygmunt & May, Tim (2001) *"Att tänka sociologiskt"*. Göteborg: Bokförlaget Korpen, andra upplagan.
- Engdahl, Oskar & Larsson, Bengt (2006) *"Sociologiska perspektiv – grundläggande begrepp och teorier"*. Lund: Studentlitteratur.
- Ericsson, Marie & Pokolainen, Kristi (1995) *"Som om de inte fanns, Invandrartjejerna"*. Stockholm: Fritidsforums förlag.
- Goffman, Erving (1973) *"Stigma – Den avvikandes roll och identitet"*. Stockholm: Rabén och Sjögren.
- Hilde, Mats (1996) *"Avvikande beteende- en sociologisk introduktion"*. Lund: Studentlitteratur.
- Holme, Magne Idar & Solvang, Krohn Bernt (1997) *"Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder"*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, Rune, (1999) "Gemenskapens grunder – etnicitet som konstruktion och process". I Olsson, Erik (red.): *"Etnicitetens gränser och mångfald"*. Stockholm: Carlssons Bokförlag och resp. författare.
- May, Tim (2001) *"Samhällsvetenskaplig forskning"*. Lund: Studentlitteratur.
- Nationalencyklopedin 5:e band, (1991) – diskriminering, etnicitet.
- Norbert, Elias & Scotson, L John (1999) *"Etablerade och Outsiders – En sociologisk studie om grannskapsproblem"*. Lund: Arkiv.

- ”Det blågula glashuset– strukturell diskriminering i Sverige”. Rapporten SOU (2005:56) Betänkande av utredningen om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet. Stockholm: Elanders Gotab AB.
- HSFR riktlinjer för forskningsetiska principer (1990) ”Forskningsetiska principer– inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning”. Stockholm: Vetenskapsrådet, Elanders Gotab.
- Rojas, Mauricio (1993) ”*I ensamhetens labyrint – invandring och svenskidentitet*”. Köping: Brombergs Bokförlag.
- Rojas, Mauricio (2001) ”*Sveriges oälskade barn – att vara svensk men ändå inte*”. Köping: Brombergs Bokförlag AB.
- Soydan, Haluk (1999) ”Att förstå etnisk mångfald är inte lätt”. I Jergeby, Ulla, Harms-Ringdahl, Marie, Olsson, Erik & Soydan, Haluk. ”*Socialt arbete med etniska minoriteter – En litteraturöversikt*”. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete Liber AB.
- Stier, Jonas (2003) *Identitet – människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur
- Trost, Jan (1997) ”*Kvalitativa intervjuer*”. Lund: Studentlitteratur, andra upplagan.
- Ålund, Aleksandra, (1997) ”*Multikultiungdom – kön, etnicitet, identitet*”. Lund: Studentlitteratur.
- Ålund, Aleksandra, (2002) ”Sociala problem i kulturell förklädnad”. I Meeuwisse, Anna och Swärd, Hans (red.); ”*Perspektiv på sociala problem*”. Stockholm: Natur och Kultur.

Internet källor

- Skolverket rapport nr 287 (2006) Könsskillnader i måluppfyllelse och utbildningsval. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1653> (2006-11-23).

Bilaga 1: Introduktion av vår uppsats

Våra namn är Sawsan Fadil och Melissa Nazar! Vi studerar på Socialhögskolan i Lunds Universitetet. Vi gör just nu vår c-uppsats i samband med vår valbara kurs "socialt arbetet med inriktning mot kulturmöten och integration". Vår uppsats skall handla om ungdomar med annan etnisk bakgrund som går på sista året på gymnasiet och deras tankar om identitet, grupptillhörighet samt framtiden. Vår ambition är främst att undersöka och försöka förstå dessa ungdomar, då de en dag skall vara Sveriges framtid.

Vi vänder oss därför till er, med förhoppning att ni kan hjälpa oss att hitta ungdomar som vill ställa upp på intervjuer. Vi är ute efter åtta ungdomar, fyra killar och fyra tjejer och som vi nämnde ovan skall de vara med annan etnisk bakgrund samt studera på sista året på gymnasiet. Då vi tror att de antagligen har funderat mer kring framtiden samt är de närmare utslussningen till vuxenlivet.

Syftet med vår C - uppsats

Syftet med vår undersökning är att titta närmare på unga med annan etnisk bakgrund, deras tankar och känslor kring deras identitet, grupptillhörighet och framtid. Vi vill även se om det finns könsskillnader i ungdomarnas svar kring identitet och framtidsutsikter.

Vi skulle vara innerligt tacksamma om ni kan hjälpa oss. Om ni har några frågor och funderingar, kan ni nå oss på:

Sawsan Fadil ...

Melissa Nazar ...

MVH Sawsan och Melissa

Bilaga 2: Intervjuguiden

Bakgrundsfrågor

1. Vad heter du?
2. Hur gammal är du?
3. Var är du född?
4. Var är dina föräldrar födda?
5. Hur länge har du bott i Sverige?
6. Hur skulle du beskriva dig själv som person?
7. Hur tror du att andra beskriver dig som person?
8. Vad gör du på din fritid?

Identitet/Grupptillhörighet

❖ Känner du dig som svensk?

Om **ja**:

- *På vilket sätt?*

Om **nej**:

- *Kan du utveckla det?*
- *Vad känner du dig som då?*

❖ Hur är man som svensk anser du?

- *Vad upplever du för skillnader mellan att vara svensk eller (deras nationalitet)?*

❖ Umgås du med svenskar?

Om **ja**:

- *Hur ofta?*
- *I vilka sammanhang?*

Om nej:

- *Var kommer dem du umgås med ifrån?*
- *Hur kommer det sig att du umgås med dem?*

❖ Känner du dig jämlik med svenska ungdomar?

❖ Känner du dig hemma i Sverige?

❖ Vad vet du om ditt ursprungsland?

❖ Är ditt ursprung viktigt för dig?

Om ja:

- *På vilket sätt?*
- *Pratar ni mycket hemma om ditt hemland?*
- *Pratar ni om att en dag åka tillbaka?*

Om nej:

- *Hur kommer det sig?*

❖ Hur tror du svenskar ser på invandrare som grupp?

- *Är denna bild korrekt, enligt dig?*

❖ Hur tror du svenskar ser dig som person?

- *Är denna bild korrekt, enligt dig?*

❖ Hur tror du detta påverkar dig som person?

❖ Har du mött några problem eller fördomar på grund av ditt ursprung?

- *Hur har de i så fall påverkat dig?*

- ❖ Finns det tillfällen då du känner dig mer svensk än i andra sammanhang?
- ❖ Finns det tillfällen då du känner dig mer ... (nationalitet) än i andra sammanhang?
- ❖ Hur anser du att du har blivit uppfostrad hemifrån: svenskt, blandat eller enligt ursprungslandets seder och bruk?
 - *Vad tycker du har varit bra respektive dåligt med detta?*

Framtiden (Inom 10 år)

- ❖ Hur tror du att framtiden kommer att se ut för dig inom 10 år?
 - *Hur vill du att framtiden ska se ut?*
 - ❖ Stämmer detta överens med hur din familj skulle vilja att din framtid såg ut?
 - ❖ Var vill du bo i framtiden?
 - *Hur tror du att du kommer bo i framtiden?*
 - *Hur vill du bo i framtiden?*
 - ❖ Vill du ha familj och barn?
 - ❖ Har det någon betydelse varifrån din partner kommer?
 - ❖ Tänker du vidareutbilda dig?
- Om **ja**:
- *Hur kommer det sig?*

Om **nej**:

- *Hur kommer det sig?*

❖ Vad vill du arbeta med i framtiden?

- *Tror du att det kommer att vara lätt eller svårt att få arbete?*

❖ Tror du att det har någon betydelse om du är tjej eller kille, när du söker jobb?

❖ Har du några frågor eller funderingar?